

Gildebrief

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

30e jaargang no. 2 juni 2011

COLOFON

Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.200 stuks in de maanden maart, juni, september en december. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur. De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel van het blad. Het bestuur is verantwoordelijk voor zaken die duidelijk een verenigingskarakter hebben.

Abonnement niet leden

Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Informatie is verkrijgbaar bij de penningmeester en de redactie.

Bestuur van het GVM

Voorzitter: TV (Theun) Vellinga,
Venkel 21, 8252 CH Dronten, tel. 0321-317465
voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl

Vice-voorzitter

Fr (Frans) Tullemans
(Zie ledenadministratie)

Secretaris

Bas de Deugd
Dirk Karstraat 47, 4143 AX Leerdam, tel. 0345-630112
secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Penningmeester:

Reinier den Uijl
Kasteel Hasselholtsstraat 1, 6043 XG Roermond, tel. 0475-326112
penningmeester@vrijwilligemolenaars.nl

Coördinator opleidingen

Jop Kluis
Dorpsstraat 55, 1431 CB Aalsmeer, tel. 0297-344297
opleidingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl

Biotoopaangelegenheden

Jan Chris Wagenaar
Beijumerweg 1048, 9731 CX Groningen, tel. 050-5490888
biotoop@vrijwilligemolenaars.nl

Vertrouwenspersoon

H.P.A. van Erve (zie Gildeverzendingen)
A. (Ada) Meurs Telemansstraat 60, 8031 KL Zwolle, tel. 038-4225533

Ledenadministratie en website

Fr. (Frans) Tullemans,
Vasco da Gamastraat 4, 5665 GL Geldrop, tel. 040-2863023
ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl
webmaster@vrijwilligemolenaars.nl

Coördinator Examens

P.J.M. (John) Houben
Korhoenderveld 89, 5431 HC Cuijk, tel. 0485-320994

Coördinator Arbo en Veiligheid

G. (Gerrit) Duinker
Tolhuislaan 25, 3862 WK Nijkerk, tel. 033-2451060
arbo@vrijwilligemolenaars.nl

Bliksemafleidercontrole

Coördinator L.J. (Leo) Tiggelman,
Ivius 7, 3962 KD Wijk bij Duurstede, tel. 06-22004848, b.g.g. 0343-575684
bliksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Steunpunt Molenbiotoop

De Hollandsche Molen (emailadres DHM@molens.nl),
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam, tel. 020-6238703

Gildeverzendingen

H.P.A. (Hub) van Erve,
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Gildeverzekeringen en rekeningnummers

Rekeningnummer GVM t.b.v. contributie
Postbank (giro) 2144780 ten name van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars te Steenwijk
Rekeningnummer G.V.M t.b.v. Gilde verzekeringen
Postbank (giro) 3503794 t.n.v. Gilde verzekeringen te Steenwijk

In dit nummer

juni 2011

De Kam, Redactie, Fietsmolentje	3
Leve de molens, biotoop Zuid-Holland	4
Column. Geesten van de Rode Wip	7
Opleiden Oostenrijkse molenaars	10
Molenarchitect Jan Heijdra	14
In memoriam Dick Abelskamp	16
De windvanger	18
Watermolenaarsexamen	20
Afscheid Groningse Geldersman	21
Verslag Jaarvergadering	22
Verenigingsnieuws	26

Foto voorzijde: De getijdemolen in Bergen op Zoom wordt gerestaureerd maar dreigt door plannen voor de omgeving te worden weggedrukt. (Huub van Est)

Redactie Gildebrief

H.P. (Huub) van Est (eindredactie)
Zenegroen 302, 8935 KP Leeuwarden
tel. 058-2890704, redactie@vrijwilligemolenaars.nl

Redactie en medewerkers

Huub van Est
Jan Jansen
Joos Lensink
Jo Meessen
Barend Zinkweg

Vormgeving

Studio De Bunschoter (Henk van der Schuur)

Druk

Drukkerij de Bunschoter, www.bunschoter.nl

Kopij en mededelingen

De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Kopij voor het **septembernummer** van 2011 moet in het bezit zijn van de redactie **voor 1 augustus 2011**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie. Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligemolenaars.nl.

Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de eindredacteur.

Levende Monumenten

Aan de politieke soapserie die *Nationaal Historisch Museum* heet is weer een hoofdstuk toegevoegd. Een aantal hooggeleerde historici vindt Paleis Soestdijk wel een mooie locatie. Maar van uitstel komt afstel zo laat de laatste politieke beslissing zien.

Maar dan hebben we ons *Nationaal Molen Museum* nog. Het is er al en heeft geen nieuwe gebouwen nodig. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het verhaal over het Zuid Hollandse jaar van de molens; Leve De Molens.

In de column vraagt B vd Voort zich af of het niet tijd wordt om ook de molenaar een status als monument toe te kennen. Wie zich realiseert dat zonder de vrijwillige molenaars deze nationale attractie niet behouden kan worden zal die mening zeker delen. Uit de hele wereld komt men de molens bekijken en de molens bezoeken. Molens hebben dus een grote internationale uitstraling die veel geld oplevert.

Zonder de aanwezige kennis van vrijwillige molenaars en molenmakers zouden de molens dan ook niet draaiend en functionerend kunnen worden gehouden als werktuigen die solitair kunnen werken en zoals bij poldermolens in noodgevallen nog steeds kunnen worden ingezet.

Deze kennis en ervaring vinden ook hun weg naar het buitenland. In het Oostenrijkse Retz kon daardoor een molen worden gerestaureerd en molenaars opgeleid. In Brazilië wordt een derde molen gebouwd; een rechtsdraaiende standaardmolen.

Molenkennis van solitair werkende molens spreekt nog steeds tot de verbeelding zoals blijkt uit de recensie van de 12 jarige Andries Hachmer over het boek *De Windvanger* waarin een iets oudere jongen in Malawi met een fietswiel en ander afval een molentje bouwt om een lamp te laten branden om bij te lezen en zijn mobieltje op te laden.

Wind en water blijven bronnen voor solitaire molens als functionerende industriële werktuigen. We moeten zuinig zijn op deze kennis voor Nederland Kennisland.

Redactie

Fietsmolentje

Een tijdje geleden werd in de Gildebrief aangeraaden een mobieltje mee te nemen naar de molen. Voor het geval dat.

Molenaars die op de fiets naar hun molen gaan kunnen onderweg hun mobieltje nu ook met behulp van de wind opladen als ze dat thuis vergeten zijn.

Daarvoor is een handig apparaatje in de handel. Je klikt het vast aan je stuur, sluit het aan op je mobieltje en de wind doet tijden het trappen de rest. Wie fietst zorgt immers altijd voor luchtstromen en dus voor wind.

Natuurlijk kun je ook bij de molen net als de molen de fiets op de wind zetten en een mobieltje opladen. Of dat van je vrouw, kind, vriend of bezoeker. (hve)

De Kam

Visie en vrijwilligers

Ik kijk terug op een geslaagde ledenvergadering: een mooie locatie en een goede opkomst. Er is besloten om een lange termijn visie te maken voor het Gilde. Waar willen we staan over 10 of over 20 jaar? Hoe groot is de vereniging dan, hoe is de ledenopbouw, hoe leiden we op, wat is de status van ons diploma? Deze vragen en nog andere waar we over gaan nadenken. Een aparte werkgroep gaat dat voorbereiden. Gebruikmakend van wat er bij de herziening van de opleiding al naar voren is gekomen zal de lange termijn visie op de volgende jaarvergadering worden behandeld.

De ledenvergadering heeft zijn goedkeuring uitgesproken over de vorderingen in de vernieuwing van de opleiding. Het maken van lesbrieven vordert goed. In de zomer willen we gaan testen met de lesbrieven van fase 2 en 3, waarin de leerling routine opdoet en zich voorbereidt op het examen. Een onderwerp waarvoor we nog hulp zoeken is de aanpassing van de lesstof. In de opleidingsraad van november 2010 is afgesproken dat de huidige lesstof wordt omgevormd tot het "Handboek Molenaar". Dat betekent onder meer een redactionele aanpassing van de huidige tekst. Ondanks alle inspanningen van de schrijvers zitten er soms toch nog kleine foutjes in en willen we de tekst hier en daar beter leesbaar maken. Het hoofdstuk over het weer krijgt een grondige herziening; dit lastige onderwerp moet nog veel toegankelijker worden voor de molenaars. Ook zijn er nieuwe onderwerpen, zoals de rol als gastheer/gastvrouw op de molen, het werken met een monument en nog meer aandacht voor de veiligheid die een plek moeten krijgen. Schrijvers en redacteurs die het op een begrijpelijke manier kunnen uitlegen. Wie mee wil doen is van harte welkom en kan zich bij ondergetekende melden. Dat geldt ook voor bovengenoemde werkgroep. Want vele handen maken licht werk.

Theun Vellinga
Voorzitter

Nieuwe aanpak molenbiotoop Zuid-Holland

Zuid-Holland is met 228 molens de meest molenrijke provincie van Nederland. Daarnaast is Zuid-Holland met 3,5 miljoen inwoners de provincie met de meeste inwoners. De belangen die hiermee samenhangen komen nog wel eens met elkaar in botsing. De afgelopen periode hebben zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan waardoor men zich nog meer op de biotoop is gaan richten.

Onderzoek

Door De Hollandsche Molen is een onderzoek uitgevoerd in Zuid Holland waaraan door vele vrijwilligers een bijdrage is geleverd.

Dit heeft geleid tot een informatief rapport dat te vinden is op de website. Per molen zijn hoogtemetingen gedaan en foto's gemaakt vanaf de molen naar de acht hoofdwindrichtingen. Conclusies van het onderzoek waren:

- de kwaliteit van de molenbiotopen van Zuid-Holland is in vergelijking met vier jaar

geleden verslechterd.

- belangrijkste oorzaak van de verslechtering is nieuwe aanplant of hoger groeiende beplanting. Slechts in een beperkt aantal gevallen wordt de verslechtering veroorzaakt door nieuwbouw. Dit geldt voor zowel het landelijk als het stedelijk gebied.
- Maar liefst 62 molens (27%) zouden baat hebben bij een groenbeheerplan dat rekening houdt met de molenbiotoop.

Goeree-Overflakkee

Een diepteonderzoek van tuin- en land-

schapsarchitectenbureau Bosch Slabbers naar de molenbiotopen op Goeree-Overflakkee leverde ook nieuwe inzichten.. Daaruit blijkt dat veel gemeenten op Goeree-Overflakkee de molenbiotoop niet (40%) of foutief (46%) hebben opgenomen in het bestemmingsplan. Bosch Slabbers adviseert om de noodzaak van een goede molenbiotoop voor het voortbestaan van de molen te communiceren naar zowel een breed publiek, beleidsmakers als bestuurders. Verder adviseren zij om in landschapsonwikkelingsplannen, gemeentelijke groenplannen en in visies

van dijkbeheerders en wegbeheerders een relatie te leggen met de molenbiotoop. Tot slot stellen zij voor om het openbaar groen aan te pakken.

Taak voor gemeenten

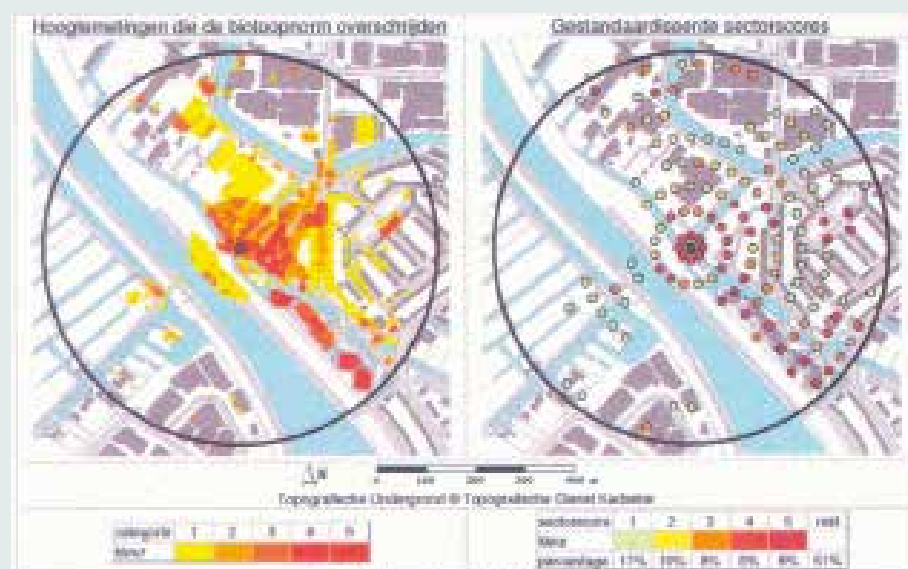
Om gemeenten behulpzaam te zijn bij het goed opnemen van de molenbiotoop in bestemmingsplannen, heeft de provincie standaardteksten ontwikkeld over de molenbiotoop. Deze kunnen gemeenten overnemen en gebruiken voor hun bestemmingsplannen waarmee zij dan ook voldaan hebben aan hun verplichtingen.

Molenaars en moleneigenaren kunnen gemeenten hier ook opmerkzaam op maken en nagaan of in de gemeentelijke bestemmingsplannen de molenbiotoop juist is opgenomen. In de Zuid-Hollandse provinciale Verordening Ruimte is de molenbiotoop immers opgenomen als provinciaal belang. Dit betekent dat gemeenten de molenbio-

bomenlijst in van zogenaamde 'laagblijvers'. De handreiking is te vinden op de site van het provinciale themajaar:

Wedstrijd

Naast de handreiking hebben er vanuit het themajaar vier workshops plaats gevonden in Zuid-Holland voor vier molens. Tijdens de workshops, waarbij veel organisaties aanwezig waren, werd duidelijk gemaakt wat de molenbiotoop is, waarom deze er is en waarom het belangrijk is dat deze wordt gehandhaafd. Iedereen werd opgeroepen om zijn of haar steentje bij te dragen aan het voortbestaan van de molen. Daaruit kon de lering worden getrokken dat er bij goede samenspraak tussen waterschap, gemeente, Natuur&Landschap en de provincie een molenbiotoop sterk verbeterd kan worden. Daarnaast heeft de provincie in het kader van het themajaar 'Leve de molens' de wedstrijd "Beste molenbiotoopverbeterplan"

Biotoopbepaling Mallemolens Gouda

toop dienen op te nemen in hun bestemmingsplannen.

Themajaar "Leve de Molens"

Een derde activiteit is het provinciale themajaar 2011, 'Leve de molens!'. Met themajaren wil de provincie de bijzondere waarde van cultureel erfgoed extra onder de aandacht brengen. Eén van de doelstellingen van het themajaar is om de kwaliteit van de molenbiotopen te verbeteren. Hiervoor is de Handreiking Molenbiotopen uitgegeven, waarin een stappenplan staat om de molenbiotoop te verbeteren met relatief kleine ingrepen. Fotobewerkingen maken inzichtelijk hoe een verbeterde molenbiotoop eruit komt te zien. Daarnaast staat er o.a. een

uitgeschreven. De indieners van het winnende verbeterplan ontvangt van de provincie Zuid-Holland een éénmalige bijdrage van maximaal € 10.000,-. De spelregels zijn te vinden op de website. De resultaten van de verschillende activiteiten moeten uitmonden in een meerjarennotitie molenbeleid Zuid-Holland die eind 2011 vastgesteld dient te worden door Provinciale Staten. Ideeën blijven van harte welkom.

Niels Dekker
Beleidsmedewerker Zuid Holland

Meer informatie:

Handreiking Molenbiotopen.

www.molenbiotopen.nl/zuid-holland.

www.levedemolens.nl

Aarlanderveen

Rijpwetering blauwe molen

Lisse lageveensemolen

Laakmolen

Kinderdijk

Molenaarsvereniging Mallemolen

Op 18 september 2010 werd de vang van de Mallemolen in Gouda gelicht en de gerestaureerde molen geopend. De uit 1804 daterende poldermolen is een van de grootste van Nederland en bemaalde de Oostpolder. Door de vooruitgang kwam hieraan 100 jaar later een einde. Sinds de opening vervult de molen weer een functie als (nood) bemaling voor een Goudse wijk.

De gelegenheid van de opening werd aangegrepen om ook maar gelijk een Vereniging van Goudse Molenaars op te richten die op dit moment maar liefst 7 molenaars en 4 leerling-molenaars telt. De geslaagden, waaronder liefst 3 Noorlanders (!), draaien ook allen op andere molens. Sinds de opening in 2010 hebben ze nog 100 uur op 20 dagen gedraaid.

Geholpen door de activiteiten van de provincie Zuid-Holland in het kader van het biotooponderzoek zijn ze nu bezig het gemeentebestuur te bewegen tot het opstellen van een

groenbeheerplan waarmee de molenbiotoop structureel (verder) kan worden verbeterd. Als het aan de molenaars ligt zal dat zeker lukken. In hun jaarverslag is het biotooprapport van de provincie afgedrukt dat wordt ondersteund met foto's van leerling-molenaar Dick van Popering.

Bij de start van het provinciale themajaar "Leve de Molens!" werden op 23 april 2011 de eerste herdrukken van het geactualiseerde boekje "Bezoek de molens in Zuid-Holland" ten doop gehouden waarin de 228 functionerende molens van Zuid-Holland zijn opgenomen. Naast algemene hoofdstukken (kaart, historie, het gebruik van de wind, molentypes, functies en producten, het leven op de molen, onderhoud en restauratie, molencomplexen, het molenambacht en de toekomst) wordt informatie over alle bezoekmolens verstrekt (foto, adres, type, bouwjaar, openingstijden, bijzonderheden, eventuele molenwinkels en websites).

De boekjes zijn voor 5,95 Euro te koop bij de meeste winkels van de bezoekmolens in Zuid-Holland, de boekhandel, de VVV's of via de website van Uitgeverij Watermerk: www.watermerk.eu. Het ISBN nummer van het boekje is 978-90-78388-03-6. Het is verkrijgbaar in vijf verschillende talen (Nederlands, Frans, Duits, Engels en Japans).

Aanbieding. Gildeleden krijgen het boekje toegestuurd zonder verzendkosten. Dat geldt ook voor het boek Molenrijk Zuid-Holland (€ 43,50 zie Gildebrief september 2007) en het juist verschenen Panorama Kinderdijk; Land Wind Water (Nederlands/Engels € 39,50).

Geesten molenaars Rooie Wip

De nationale molendag op 14 mei 2011 was een molendag met alles erop en eraan. Zon, wind en veel bezoekers. In verband met het thema-jaar "levende molens" van de provincie Zuid-Holland had de gemeente Rijnwoude samen met Parkexpressie uit Alphen aan den Rijn, de molenaars en bestuursleden van de molens, staande in de gemeenten Hazerswoude,

Benthuizen en Koudekerk a/d Rijn een bijeenkomst belegd.

Tijdens de bijeenkomst in het gemeentehuis van Hazerswoude-Rijndijk, werd over de invulling gediscussieerd. Een van de ideeën was om oude molenzeilen te laten beschilderen. Omdat de molen de "Rooie Wip" nieuwe zeilen had gekregen, opperde de molenaar dat ze wel een paar oude zeilen van deze molen mochten beschilderen. Samen met de andere molenaar werden twee oude zeilen van de wieken verwijderd en mee gegeven aan Alice Bosboom, de coördinator van

het geheel. De zeilen gingen naar een Ontmoetingscentrum dat gevestigd is in het Zorgcentrum Noorderbrink in Alphen a/d Rijn. Daar werden ze door 15 mensen onder leiding van twee Kunstenaressen, Ineke Tesselaar en Edith Snoek beschilderd. Deze mensen komen een of meerder keren per week samen in dit centrum omdat ze ziek zijn, en worden daar door Petra van der Made bezig gehouden, op die dagen dat ze daar zijn. En zo'n project doet deze mensen weer wat opleven. Toen de molenaar deze mensen bezig zag moest hij gelijk denken aan de geesten van de verdwenen molenaars van de "Rooie Wip", vandaar deze naam. De beschilderde zeilen zijn door de molenaars op 7 mei 2011 aan de molen opgehangen. En op deze dag konden ze ook voor het eerste aan het publiek worden vertoond. Door een goede maalwind uit het zuidoosten stond de molen mooi in het zicht. Op molendag was dit anders, toen kwam de wind uit het westen. En stond de molen met zijn wieken uit het zicht van de weg. Ondanks dit hebben veel mensen de molen met zijn beschilderde zeilen zien draaien. Liefst 125 bezoekers bezochten de molen. De molenaar en zijn vrouw Joyce hadden het er druk mee.

De beschilderde zeilen zijn tot eind september 2011 te zien op de molen, als er met zeilen kan worden gemalen.

Nico Varkevisser en Cees van Leede, Molenaars op de Rode Wip.

B. VAN DE VOORT

Monumenten

Cor, de laatste beroepsmolenaar, is weer op de molen. Vanuit het bejaardenhuis is hij komen fietsen, omdat het van dat mooie weer is. Dat doet hij zomers haast elke week en zijn verpleegsters zeggen dat hij van zo'n bezoek helemaal opleeft. Van een mopperende ouwe zeurpiet verandert hij in een ijverige, enthousiaste prater. Dat is op de molen ook wel te merken: hij blijft het liefst de hele dag en kijkt je overal op de vingers. Met zijn kromme rug en trillende handen loopt hij moeiteloos trappen op en af en bij het minste beetje zeilslag hoor je zijn commentaar. En terecht: deze man heeft zijn leven lang op de molen gewerkt. Hoe lang ik hier ook molenaar zal zijn, zoals Cor zal ik er nooit mee kunnen draaien. "Nee," zegt Cor steevast, "het is goed dat hij nog draait, maar zoals vroeger wordt het toch niet meer".

Zoals vroeger wordt het inderdaad niet meer, maar als vrijwillig molenaars houden we het ambacht toch zo goed en zo kwaad als het kan in stand. Zonder ons zouden molens gebouwd zijn, mooie plaatjes en iets uit vervlogen tijden. Wij veranderen ze in werkende machines, in een stuk gereedschap dat na ruim tweehonderd jaar nog steeds gebruikt wordt, omdat de kennis van het gebruik er nog is. Is het, zo bekeken, eigenlijk niet bizar dat molens wél, maar molenaars niet een beschermde status hebben? Molens zijn vaak monumenten, maar het molenaarsvak heeft geen enkele officiële herkenning, terwijl molenaars voor de helft van het totaal zorgen. Waarom zou je aan de ene kant je historisch erfgoed beschermen, maar aan de andere kant het risico lopen dat over een paar decennia geen mens nog weet hoe er mee om te gaan? Een monumentenstatus voor het molenaarsschap is misschien wel net zo belangrijk als voor de molens zelf.

Terwijl ik hier zo over nadenk, scharrelt Cor met een schaar en een bolletje touw in het rond. Hij kan het niet laten een beetje te plagen: "Vroeger moest de jongen de zakkentouwjes knippen, maar nu laten ze het een ouwe man doen! Nee, zoals vroeger is het echt niet meer op de molens van tegenwoordig." Als die monumentenstatus voor molenaars er ooit komt, dan heb ik alvast een kandidaat voor monument no 001.

Hoe leidt je molenaars uit Oostenrijk op?

Op 1 mei 2010 werd in het Oostenrijkse Retz de gerestaureerde “Retzer Windmühle” geopend en was daarmee de enige windmolen in Oostenrijk waarmee gedraaid en gemalen kan worden. Maar hoe draai en maal je nu met zo’n molen?

De Retzer molen

Bovenstaande vraag was afkomstig van mevrouw Therese Bergmann (drijvende kracht achter de restauratie en schrijfster van enkele boekjes over de molen en zijn geschiedenis) geen antwoord op wist, want de molen had tot dat moment 85 jaar stilgestaan en alle kennis over het malen was dus verloren gegaan. De molen is gerestaureerd door molenmakersbedrijf Groot Wesseldijk uit Lochem onder begeleiding van Gerrit Keunen (voorheen werkzaam bij de Rijksdienst Monumentenzorg). Via hem had mevrouw Bergmann ook informatie ontvangen over het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Ze

zocht contact met voorzitter Theun Vellinga en vroeg hem of het mogelijk was om op de een of andere manier een opleiding voor hun molenaars georganiseerd te krijgen zodat ze konden leren hoe ze met de molen moesten draaien en malen.

Eerste contacten

Omdat ik opleidingen verzorg binnen het Gilde en deel uit maak van de commissie voor de Korenmolenaarscursus en daardoor goede contacten heb met het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde (AKG) werd ik gebeld door de voorzitter. Vervolgens heb ik contact gezocht

met mevrouw Bergmann en van haar kreeg ik te horen waar men zoal tegen aanliep in de praktijk en de wensen op het gebied van draaien en malen met de molen. Men wilde graag een opleiding in twee delen, waarbij het eerste deel zich in Nederland af zou spelen en het tweede deel op hun eigen molen, de “Retzer Windmühle”. Voor het eerste deel wilde men graag in de eerste week van januari naar Nederland komen. Daarop ben ik aan de slag gegaan om een trainingsprogramma op te stellen, waarbij enerzijds het draaien met een molen en anderzijds het malen met een molen behandeld en uitgevoerd zouden kunnen worden.

Het gezelschap uit Retz voor De Vlinder, vlnr. Stefan Pozar, Erwin Kraus, Helmut Bergmann, Walter Fasching, Rolf Schuch, Aleš Hladik, Therese Bergmann, Christian Grill en Daniel Wöhrer (geknielt)

Het programma

Begonnen werd natuurlijk met draaien van de molen. Dat vond plaats op molen De Vlinder in Deil.

Voor het malen met een molen werd de hulp ingeroepen van Hans Titulaer en Tonny Moes. Hans omdat hij behalve beroepsmolenaar op de Witte Molen in Nijmegen ook een koppel stenen heeft geleverd voor de molen in Retz door zijn molensteenmakerij. Tonny is behalve beroepsmolenaar op molen De Leeuw in Lettele ook werkzaam voor Groot Wesseldijk dat de geleverde koppel stenen, in Retz op de molen geïnstalleerd.

Op 2 januari 2011 kwam een uit negen personen bestaand gezelschap uit Retz naar Nederland. Zeven molenaars van 21 tot 70 jaar en twee begeleiders. Vanuit het "Windmühlkuratorium" (een soort molenstichting) waren Therese Bergmann en Erwin Kraus aanwezig. In Hotel van Balveren te Echteld werd het gezelschap verwelkomd met een drankje en volgde

de eerste kennismaking en een presentatie over de "Windmühlen in den Niederlanden" waarin iets over de geschiedenis van, de types en de functies van windmolens in Nederland verteld werd. Vervolgens nog een film over Nederland zelf, waarna het tijd werd om naar bed te gaan.

Het Nederlands deel

Op maandagmorgen reden we een toeristische route door de Betuwe op weg naar stellingmolens De Vlinder te Deil waar de eerste twee dagen van de training plaats vonden. Na een rondleiding en de koffie konden ze echt aan de slag om de molen draaivaardig te maken. Hierbij lag de nadruk vooral op het gebied van de veiligheid voor de molenaar, de bezoekers en het monument. Later op de dag was er voldoende wind en kon er zelfs even gemalen worden. Aan het eind van de middag vertrokken we naar hun tweede overnachtingsadres voor de rest van de week, te weten een 10 persoonsbungalow op het Landal vakantiepark Klein Ruwinkel te Scherpenzeel. Hier stond na het avondeten "Wetterkunde"

op het programma en kregen ze les over het weer in het algemeen en meer specifiek voor de molenaar.

De volgende ochtend werd de training in Deil voortgezet. Na alle handelingen voor het draaivaardig maken een keer herhaald te hebben, hadden we nog tijd om het maalkoppel open te leggen.

Men wilde namelijk graag weten hoe men dit moest doen, zodat men dit ook te zijner tijd op hun eigen molen kan uitvoeren. Om de dag een nog wat meer Hollander tintje te geven zij we 's avonds erwtensoep en pannenkoeken gaan eten, waarna een bezoek aan de Achterste Molen te Hellouw natuurlijk niet aan het programma kon ontbreken.

Het maalgedeelte

Woensdag werd het programma voortgezet bij Hans Titulaer op de Witte Molen in Nijmegen. Draaivaardig maken voor een maaldag en aan

de slag met malen, waarbij ze tekst en uitleg kregen van hetgeen er allemaal bij komt kijken en wat men moet doen. Vervolgens werd een bezoek gebracht aan de molensteenmakerij waar ze konden horen en zien hoe een koppel stenen gemaakt wordt, zoals die in de molen van Retz.

De dag erna volgde een bezoek aan Lettele bij Bathmen/Deventer om daar bij Tonny Moes nog meer over het malen met een molen te leren. Ook hier werden alle praktijkhandelingen voor het draai- en maalvaardig maken van een malen doorgenomen en leerde men zelfs het Ten Have wieksysteem kennen.

Hier genoten ze ook van de 1-cylinder Deutz dieselmotor en generator die Tonny aan het restaureren is om daar straks zelf de stroom mee op te kunnen wekken om een motorkoppel aan te drijven.

Op de molen hadden Jos Geverink (van Molensmakersbedrijf Groot Wesseldijk) en Tonny voor wat te eten en te drinken gezorgd, zodat onder het genot van een natje en droogje de praktijktraining afgesloten kon worden. Vervolgens werd nog een bezoek gebracht aan het molensmakersbedrijf zelf.

Donderdagavond werd een evaluatie gehouden van het eerste deel van de training en een principe afspraak gemaakt om van 10 tot en met 14 maart in Retz op hun eigen molen verder te gaan met het tweede deel van de opleiding.

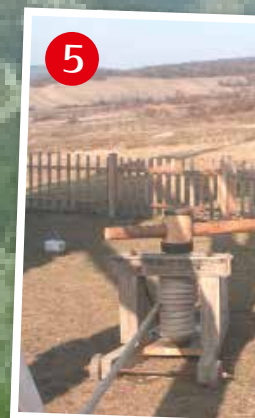
Het Retzer deel van de opleiding

En zo ging ik op donderdag 10 maart van Schiphol naar Wenen. Daar stonden Rolf Schuch en Walter Fasching me op te wachten en reden me naar Retz in Neder-Oostenrijk (Niederösterreich) ten noordnoordwesten van Wenen. Het ligt in het "Weinviertel" en het district Hollabrunn tegen de Tsjechische grens aan.

Na ontvangst en koffie bij Therese Bergmann eerst even naar het overnachtingsadres bij de familie Seher (logeren bij de (wijn)boer), om vervolgens direct na de lunch naar de "Retzer Windmühle" te gaan. Hier gaf mevrouw Bergmann mij een rondleiding, waarna ik alleen gelaten werd, zodat ik de molen goed kon verkennen en me in kon leven. Het was gewoonweg genieten om in en om de molen de geschiedenis en oude technieken van de molen op te mogen en kunnen snuiven.

Eintüren

Na een bezoekje aan Retz werd de molen de volgende dag in gereedheid gebracht om 's middags met het vervolg van de opleiding te kunnen beginnen. Dus kruien met behulp van de kruiwagen en het "eintüren" van het gevlucht. Want deze molen heeft geen gevlucht met zeilen, maar "Türen" (borden) waarmee het windvangend oppervlak bepaald wordt (het is het best te vergelijken met een dwarsgetuigd gevlucht waarop borden aangebracht worden i.p.v. zeilen). Om twee uur waren alle molenaars aanwezig en konden we aan de slag met de molen. Eerst werd alles nogmaals herhaald wat ze in Nederland geleerd hadden over het weer en het werken met de molen. We hadden geluk want 's morgens was er nauwelijks wind, maar in de middag stond er voldoende wind en konden we zelfs voorzichtig gaan malen. En dat viel zeker niet tegen, want we hadden vrij snel een redelijk goed volkorenmeel gemalen. Op zaterdag kregen we bezoek van Dr. R. Wittasek van het "Bundesdenkmalamt Wien" aanwezig om te zien hoe we met de molen kruien, draaien en malen. Ook de lokale pers was aanwezig voor foto's en verslag dat later

Toelichting bij de foto's

1. Het voorleggen van het zeil op de Witte Molen in Nijmegen
2. Instructies op de stelling van De Vlinder
3. Bezoek aan werkplaats Groot Wesseldijk
4. Op bezoek bij Petro op de Achterste Molen
5. Kruien met de kruiwagen in Retz
6. Uitreiking certificaat in Retz aan Walter Fasching

in de "Niederösterreichische Nachrichten" is verschenen. Er stond een echt goede maalwind en zo konden we o.a. de "Rüttler" (schuddebak) goed afstellen en een meel malen waarmee we tevreden konden zijn. Ook hebben we die dag nog de kammen in de bijenwas gezet.

Tevreden bakker

De laatste dag was er helaas te weinig wind en konden we nauwelijks draaien, laat staan malen. Voordeel was dat we een aantal kleinere klusjes konden uitvoeren, zoals het controleren van de Staufferpotsmering van het penlager en een klein probleempje verhelpen van het aanlopen van de bovenzijde van de Koningsspil tegen de busdeur wat op de zondag naar voren kwam bij het "eintüren".

Aan het eind van de middag werd de opleiding afgesloten met een bijeenkomst bij Windmühlheuriger Bergmann (gelegen op het "Weingut" van eigenaar Helmut Bergmann). Behalve de molenaars en de leden van het "Windmühlkuratorium" waren ook de Burgemeester en de voorzitter van de plaatselijke Touristenvereniging aanwezig waren. Hier werden de ervaringen uitgewisseld en heb

ik de, speciaal voor deze training gemaakte, certificaten uitgereikt aan de molenaars. Met een natje en een droogje werd vervolgens een geslaagde opleiding van de "Retzer Müller" afgesloten.

Na op maandagmorgen nog een aantal molenzaken met mevrouw Therese Bergmann doorgesproken te hebben werd ik 's middags ik door Rolf Schuch en Walter en Achilla Fasching, na een siteseeing door het Wienerwald en Wenen, naar het vliegveld gebracht, voor de retourvlucht. Extra mooi was het toen ik een week later van Hermine Schuch (de vrouw van Rolf Schuch) te horen kreeg dat de bakker uit Retz het eerste tarwebrood gebakken had van het door ons gemalen meel en hij de complimenten gaf over de kwaliteit van het meel.

Al met al een succesvolle training die zeer gewaardeerd is door de molenaars en alle betrokkenen in Retz. Die waardering geldt evenzeer Hans Titulaer, Tonny Moes, Jos Geverink en Gerrit Keunen zonder wie dit allemaal niet mogelijk zou zijn geweest.

Tekst en foto's: Petro van Doorne

Eintüren van het gevlucht

De windmolen van Retz

Therese Bergmann voor haar molen

Enkele jaren geleden maakt Gerrit Keunen, oud-medewerker en molendeskundige van Monumentenzorg, een aantal reizen naar Roemenië voor een charitatieve instelling. Op een van zijn terugtochten door Hongarije hoorde hij dat er in het Oostenrijkse Retz vlak bij de grens nog een molen stond. Het bloed kroop waar het niet gaan kan. Hij kon de verleiding niet weerstaan en bracht een bezoek aan de molen.

Klokje waarschuwde tegen warmlopen stenen

De molen ongeveer 1920

Burgenland

Het Burgenland in Nieder Österreich is een wijnbouwgebied in het heuvelachtige noord-oostelijke deel van het land. In het verleden hebben er een veertiental windmolens gestaan. Deze behoren tot het cultureel erfgoed en er zijn nog zichtbare sporen van aanwezig of in archieven terug te vinden. Van een aantal andere molens wordt het bestaan vermoed maar zijn geen harde bewijzen voorhanden. De oorspronkelijke molens waren zogenaamde Duitse "Bockmühlen" vergelijkbaar met onze standerdmolens. Die werden in de loop der tijd opgevolgd door ronde stenen molens met een conische vorm. De enige overgebleven molen die nu weer maalvaardig is gerestaureerd is de molen van Retz.

Familiemolen

Bij het bezoek aan de molen kwam hij in contact met Therese Bergmann en sprak met haar over de molen. Na het gesprek schreef hij in het gastenboek "Als de molen weer eens zou kunnen draaien?". Enige tijd daarna werd hij thuis opgebeld met de vraag of hij met zijn

kennis van molens wilde helpen de molen weer draaivaardig te restaureren. Therese stamt af van de molenaar Johannes Tobias Bergmann die de molen in 1857 bouwde op de plaats van de oude standerdmolen. Therese Bergmann publiceerde al eerder over de molen en kende alle ins en outs van zijn geschiedenis en van de molengeschiedenis in het gebied. Zij is dan ook hart en ziel en drijvende kracht achter alles. In een onderdeel van de molen trof ze de initialen aan "FZ 1772" Dat stond voor Ferdinand Zinner die in 1772 de (standerd)molen bouwde. Fraai is ook het klokje in de molen dat waarschuwde als de stenen zonder graan kwamen te staan en dreigden warm te lopen.

Restauratie

De in 1857 gebouwde molen met drie koppel stenen werd in 1925 buiten dienst gesteld. In hetzelfde jaar werd hij tot monument verklaard. De molen verkommerde tot hij in 1955 "museum" werd gerestaureerd. In 2008 werd de opdracht voor het maalvaardig restaureren, waarbij Gerrit Keunen nauw betrokken was, gegeven. Hij maakte tekeningen

en bestekken en schakelde Jos Geverink van het bedrijf Groot Wesseldijk in dat ook hand- en spandiensten voor het verwoorden in het Duits verleende en daarna de restauratie voor zijn rekening nam. Een van de opvallende dingen was de constructie van het hekwerk van de wiken zoals ook te zien valt op een van de oude foto's.

Lichten van de vang

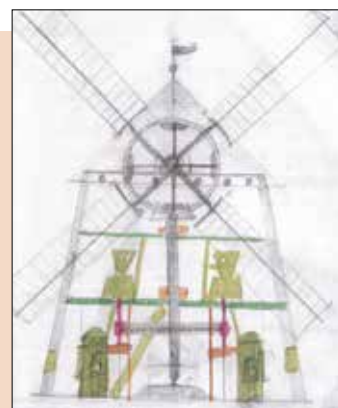
Op 1 mei 2010 werd de vang officieel gelicht in aanwezigheid van de Nederlandse ambassadeur, de gouverneur van Nieder Österreich en andere genodigden. Namens TIMS werd een plaquette overhandigd door de Nederlandse vertegenwoordiger Leo van der Drift. De molen van de familie Bergmann draait weer volop, siert de heuveltop boven Retz en maalt weer graan.

Huub van Est

Met dank aan Gerrit Keunen voor het beeldmateriaal dat mede ontleend is aan de boekjes van Therese Bergmann Ziefern & Zeichen over de molen uit 2000 en Windmühlen im Weinviertel uit 2006.

Tekening restauratie

Molenbouwkundig architect Jan Heijdra

Elke molen is uniek

Hij belde op. In het artikel over Holambra in de Gildebrief van maart 2010 waren wat foutjes geslopen. Genoeg reden om hem te bezoeken en uit zijn mond wat te horen over zijn ervaringen en Braziliaanse avonturen als gepensioneerd molendeskundige van Monumentenzorg. Want Holambra is niet zijn enige molen daar.

Povos Unidos

Hij maakt duidelijk dat het gevlucht in Holambra met fokwieken niet 22 maar 24 meter betrof en dat het bij de foto met de ronde stenen niet om molenstenen ging. Ook was het niet juist dat er beton in het onderste gedeelte van de spouw was gestort. Wel was er gekozen voor een zware spouwmuur constructie die de molenconstructie van zware hardhouten Braziliaanse houtsoorten kon dragen. Op verzoek van burgemeester Celso Capato is de molen wat verhoogd wat er toe geleid heeft dat het stenen gedeelte van de molen onder de stelling wat naar buiten uitloopt. Daarmee werd de molen nog wat hoger dan de hoogste Nederlandse stellingmolen. En de bovenas was niet gemaakt door Vaags maar door Geraeds IJzergieterij Baarlo. Deze molen was de tweede molen in Brazilië waar hij als molenbouwkundig architect bij betrokken raakte.

Monumentenzorg

Hij begon zijn carrière als molenmakersleerling bij van de Loo in Ketel. Toen deze er mee ophield en het bedrijf niet werd voortgezet

moest hij wat anders gaan doen en kwam in Rotterdam terecht. Maar in de molenwereld had men hem gemist en door toedoen van Bicker Caarten kwam hij in 1964 bij de Rijksdienst Monumentenzorg terecht waar hij tot zijn pensioen als molenman heeft gewerkt.

Jan balancerend op de kap

Toen een aantal jaren later het Gilde werd opgericht werd het door de toenmalige directeur Jesserun niet opportuun geacht om daar lid van te worden. Er was immers bijna gelijktijdig ook een Friese Gilde opgericht weet hij zich te herinneren. Wel kwamen er kort daarna van de eerste geslaagden van het Gilde mensen over naar de Rijksdienst. Zelf is

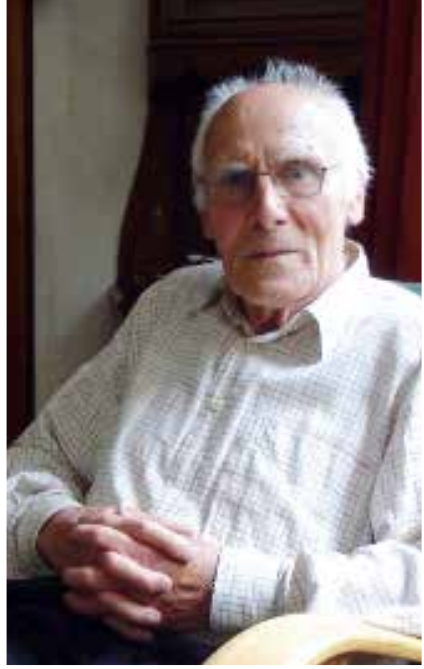
hij altijd betrokken geweest en gebleven bij de Vrienden van de Gelderse Molen.

Eens molenaar altijd molenaar

Na zijn pensionering raakt hij betrokken bij de restauratie van een molen in Harderwijk waarbij mensen uit asielzoekerscentra en sociale werkplaatsen werden ingezet om de kosten te drukken. Ook werd van vele kanten een beroep gedaan op zijn kennis en ervaring tot ver over de grens zoals bijvoorbeeld de molen in Foxton in Nieuw Zeeland (zie Gildebrief van september 2009). Niet al die projecten kwamen tot uitvoering. En zo werd er op gegeven ogenblik gebeld en nam zijn vrouw de telefoon op. "Jan, 't is voor jou. Weer zo'n idioot die een molen wil bouwen". Dat was Jan Haasjes uit Castrolanda in Brazilië.

De Immigrant

Jan Haasjes vertelde hem dat de gemeenschap in Castrolanda ter gelegenheid van het feit dat 50 jaar geleden Nederlandse emigranten (die in 1951 Castrolanda hadden gesticht) een molen als onderdeel van een

Jan Heijdra

sociaal project wilden laten bouwen. "Oh dan geef ik jullie wel een aantal adressen van molenmakers" was zijn antwoord. "Nee, nee, ze moesten hem hebben". Haasjes legde uit dat hij van Jan's activiteiten in Harderwijk had gehoord en dat ze daar op dezelfde wijze een gemeenschapscentrum met molen wilden realiseren. En zo raakte hij betrokken bij de bouw van molen De Immigrant. De ervaringen zijn opgetekend in een verslag met foto's, waaruit je ook een indruk krijgt van de samenleving daar die anders werkt dan bij ons. De opleiding daar heeft hij zelf verzorgd. De beoogde molenaar zag te veel op tegen het vliegen zo kort na de aanslagen op 11 september in New York.

Holambra en Limera

Op vakantie in Castrolanda werd hij benaderd door mensen uit Holambra. Of hij voor deze 60 jaar oude stad (gesticht door katholieke boeren en ambachtslieden uit Zuid- en Oost-Nederland) ook een molen wilde bouwen. Met een standerdmolen wilde hij hen wel helpen.

Maar toen puntje bij paaltje kwam wilden ze toch een flinke Stellingkorenmolen. Eigenlijk had hij er geen zin in. Maar zijn vrouw zei "Als je A zegt moet je ook B zeggen". En zo voltooide hij in het jubileumjaar de molen in Holambra.

Maar dat betekende niet het einde van zijn activiteiten in Brazilië. Op dit moment is hij bezig met een nieuwe klus in Limera. De gemeenschap daar wil een soort openlucht-museum een standerdmolen. En omdat daar op zo'n 600 kilometer van Holambra veel Duitse immigranten wonen moet het een rechtsdraaiende molen worden. Een type dat we in Nederland niet kennen.

Links of rechts draaiend

Rechts draaiende molens komen voor in Engeland en Duitsland en zijn niet overgewaaid naar ons land. Dat geldt wel voor bijvoorbeeld zelfwichting. Dat is met name in Groningen zo'n 150 jaar geleden aangewaaide uit Engeland vertelt hij. Het gesprek levert een opmerking op over de gyroscopische werking in een glas water die op het noordelijk en zuidelijk halfrond tegengesteld is. De wind in Brazilië is ook anders. Daar probeer je rekening mee te houden. Hij probeert het binnenwerk van een molen zo authentiek mogelijk te houden. Maar je moet natuurlijk wel wind vangen. Authentiek is natuurlijk ook een beetje betrekkelijk. Vroeger kenden we geen conserveermiddelen en bepaalde harde houtsoorten die verouderings- en verrottingsprocessen tegen konden tegen gaan!

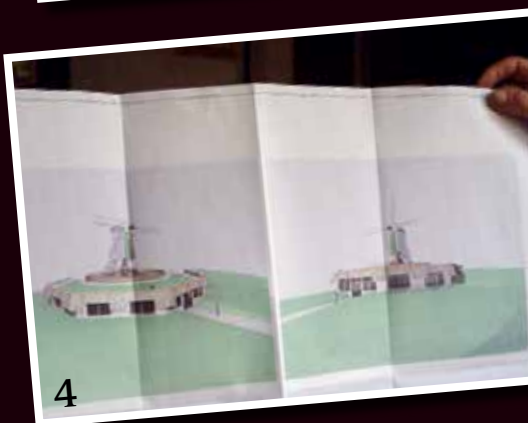
Daarom hebben ze ook met Google Earth de plek voor de molen in Limera bepaald. Wanneer hij daar naar toe gaat weet hij niet. Vergaderen doet hij op dit moment met Skype. Want zegt hij: "Molens zijn eender als een vrouw, met nukken en kuren, en toch hebben ze hun bevalligheid".

Huub van Est

Met dank aan Gerrit Witteveen van de Gelderse Molen voor het toezenden van het verslag over Castrolanda

Toelichting bij de foto's:

1. Jan aan het werk in Holambra
2. De Immigrant in Castrolanda in aanbouw
3. Op de stelling in Castrolanda met zijn rechterhand ter plaatse: Rafael Rabbers
4. Tekeningen van de rechtsdraaiende standerdmolen voor Limera
5. Een tulpenverkeersbod in Holambra

De Stenen blijven zingen

Dirk Jan Abelskamp

01.01.1928 – 10.05.2011

Hij schreef een handleiding voor het malen van meel met de windmolen. De handleiding droeg de naam “Zingende Stenen, werken met de koren-molen”. Deze wordt nog steeds gebruikt voor het opleiden van korenmolenaars door het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde (AKG). Dick Abelskamp hield van dat geluid en kende het als geen ander. Het was de muziek van zijn leven.

Dirk Jan, zoals hij officieel heette, overleed op dinsdag 10 mei 2011. Om even na twee was hij naar “zijn” molen de Nooitgedacht in Warnsveld vertrokken waar hij al sinds 1973 voor de eigenaar De Hollandsche Molen de scepter zwaaide.

Toen hij om zes uur nog niet thuis was en zijn mobiel niet werd opgenomen gingen zijn vrouw en een buurman naar de molen. Daar troffen ze hem aan; in overal, gezeten tegen een aantal zakken tegen de steenkoppen naast de steenkraan met het verlengsnoer voor het elektrisch kruiwerk in de handen. Buiten waren de voorbereidingen om te kruien al getroffen.

Onwel geworden op zijn geliefde stellingkorenmolen Nooitgedacht.

Molenaar van de Hollandsche Molen

Op nationale molendag werd afscheid van hem genomen. Op deze feestelijke dag stond zijn molen in Warnsveld in de Rouw. Dick was daar al sinds 1973 toen de molen werd aangekocht door De Hollandsche Molen de molenaar die scepter zwaaide. Er was een bijzondere hechte band tussen Dick en de Vereniging. Zo herdacht Leo Endendijk, directeur van De Hollandsche Molen hem bij het afscheid.

Dick was al op jonge leeftijd door het molen-virus geïnfecteerd. In Zelhem, op nog geen honderd meter van zijn ouderlijk huis, stond de Wittebrinksmolen. Een beltmolen waar hij dagelijks te vinden was en de mulder hielp met allerlei werkzaamheden. En zeker toen het gevaarlijk werd in 1943/44 toen het te gevaarlijk werd om zeven kilometer naar school in Doetinchem te fietsen. Zo kwam hij ook beroepshalve in het maalterijvak terecht; in de bouw en installatie van machines van veevoederbedrijven. Maar hij bleef voor De Hollandsche Molen toch vooral gedurende bijna 40 jaar de molenaar/beheerder van molen Nooitgedacht te

Warnsveld. Hij was niet alleen de molenaar, maar onderhield de molen ook. Met zoon Dirk Jan en andere molenaars vernieuwde hij bijna alle vloeren, zorgde voor sanitaire voorzieningen en wist hij samen met de molenaars van Warken en Warnsveld nog maar kortgeleden een dreigende gemeentelijke bezuiniging af te wenden. Zes jaar terug, vertelde Endedijk, keek hij terug met de woorden: "Toen ik in 1973 kwam, leefde de molen nauwelijks hier, maar in de loop der tijd veranderde dat geleidelijk. Als de molen een tijdje stil had stilgestaan en de mensen zagen mij in het dorp lopen vroegen ze me: "ben je soms ziek geweest, we zagen de molen niet draaien". En "Ik zou de molen niet graag missen, zolang ik het kan volhouden blijf ik er komen".

Gildeman

Bij het afscheid wees voorzitter Theun Veltinga op de vele verdiensten en betekenis

die Dick Abelskamp heeft gehad voor het Gilde. Bijna 40 jaar geleden slaagde hij als een der eersten voor het diploma vrijwillig molenaar. Op de eerste ledenlijst wordt hij in het getypte deel van de 35 leden door zijn naam als eerste vermeldt. Op 22 mei zou hij de 40 jaar als vrijwilliger hebben volgemaakt.

Gedurende 10 jaar was hij penningmeester. Ook nam hij 20 jaar de Bliksemafleidercontrole voor zijn rekening. En natuurlijk was hij gedurende vele jaren biotoopwachter voor Warnsveld en omgeving.

Maar we zullen hem vooral herinneren als een plezierige man die graag mocht vertellen en dat ook goed kon. Snel van begrip, integer, vakkundig en bij al die eigenschappen bleef hij bescheiden. Hij zorgde ervoor dat de mensen met wie hij werkte zich gewaardeerd voelden. Als mens en molenaar een groot genoegen om mee te werken. Iets wat we zeker zullen missen.

Man van verdiensten

De altijd bescheiden Dick Abelskamp is voor zijn vele verdiensten meerdere malen onderscheiden. Hij kreeg al in 1982 het Certificaat van verdienste van De Hollandsche Molen dat gevolgd werd door de Verenigingspenning bij zijn 25-jarig jubileum op de Molen Nooitgedacht in 1998. Ook ontving hij de Oorkonde van Vernuft en Volharding in 1995 voor zijn uiteenlopende werkzaamheden in de molenwereld.

En ook viel hem enkele jaren geleden een koninklijke onderscheiding ten deel.

De opleider

Maar zijn belangrijkste verdienste mag wel genoemd worden Abelskamp de opleider. En wie zou zijn betekenis als opleider van molenaars beter kunnen verwoorden dan een leerling.

Hieronder haar verhaal.

Meneer Abelskamp

Het is 1973 en ik ben 13 jaar als ik naar de open dag ga op de Nooitgedacht te Warnsveld. Ik wist sinds een tijdje dat ik 'bij molens hoorde' omdat ik op vakantie het molenvirus had opgelopen. En toen was daar de opening van de molen in ons dorp. Ik wist niet eens dat we een molen hadden...!

Het halve dorp was uitgelopen en liep in een file door de molen.

Die week daarop zijn we weer naar de molen gegaan en ik zie nog het plaatje heel helder voor me. Abelskamp stond bovenop de stelling, wij daaronder en we vroegen; 'Mogen we boven komen?'

En dat mocht en zo kwam het dat ik leerling-molenaar werd, net als zoon Dirk Jan, Jos en Hanna. Vier kinderen van 13, 14 jaar die vanaf toen spelenderwijs en lerenderwijs opgroeiden in het molenvak. Elke zaterdagmiddag naar de molen. Daar zaten we dan vaak in een kring op stapels zakken. Ik had een schriftje voor de aantekeningen op schoot. Terwijl de molen draaide luisterden we naar de verhalen van meneer Abelskamp. Met op de achtergrond het geluid van de kammen die in elkaar grepen, het zoeven en suizen van de wieken, het piepen en schudden van het achtkant. Het werd allemaal heel gewoon. We leerden dat het gewoon was. We leerden het kijken, luisteren en aanvoelen van de molen. We wonden aan de geur van vers gemalen meel, het gevoel van reuzel aan je handen. En altijd de begeleiding van de flitsende schaduw van het gevlucht, en het zonlicht dat in banen door het meelstof scheen. En altijd de rust van de leermeester die het vak tot in de toppen van zijn vingers had. Niet alleen wist hij hoe je moest omgaan met de molen, hij had ook de gave om het op ons over te dragen. Natuurlijk werden we ook aan het werk gezet. Vegen, vangen, kammen wassen, malen, kortom alle voorkomende werkzaamheden.

Totdat we op ons achttiende examen deden en op de Warkense molen – de andere molen van meneer Abelskamp – mochten draaien.,

En als ik nu terugkijk en analyseer wát er nu zo bijzonder was dan kan ik daar het volgende over zeggen. Het was de bijzondere mix van vakmanschap en bescheidenheid. Thuis gebruiken we soms de term 'methode Abelskamp'. Het staat enerzijds voor het menselijke vriendelijke contact, je altijd welkom weten en voelen, aan de ander kant het vermogen om steeds naar de essentie te blijven zoeken.

Hij wist de technische zaken van de molen heel eenvoudig uit te leggen en terug te brengen naar die essentie zonder afbreuk te doen aan de magie. Hij deelde de liefde die je had en wist tegelijkertijd over te brengen dat het werken ermee niet zo ingewikkeld was. Voor mij was hij leermeester, voorbeeld, vormgever van mijn jeugdhobby, inspirator voor molenbeheer en een geboren verteller, kortom een molenvader. En of het nu wel of niet waar is, ik scherm nog steeds met 'dit heb ik van abelskamp geleerd' en 'abelskamp zei altijd...':

Het is vandaag de nationale molenfeestdag met veel activiteit op allerlei molens, maar als ik kijk hoeveel molenmensen tóch hierheen gekomen zijn dan weet ik dat wat ik zojuist gezegd heb door anderen wordt herkend.

Ik hoorde woensdag dat meneer Abelskamp was gestorven en hoe. Enerzijds is er het grote verdriet dat hij nu weg is en anderzijds vind ik het zo lief van God dat het op deze wijze is gegaan. Ik bedenk me steeds dat God tegen meneer Abelskamp heeft gezegd: "Als jij nu vast naar de molen gaat, dan kom ik je daar zo halen".

Ada Meurs

De windvanger

Andries Hachmer bespreekt het boek van toenmalig leeftijdsgenoot Wiliam Kamkwamba De Windvanger.

Hij is 14 als de maïsoogst in 2000 mislukt. Honger en armoe volgen. Zijn eerste jaar op de middelbare school kan hij niet afmaken. Maar Wiliam Kamkwamba is nieuwsgierig en leergierig.

In de bibliotheek leent hij boeken over techniek en wetenschap. Ondanks zijn beperkte kennis van het Engels leest hij hoe je op een eenvoudige manier stroom kunt opwekken. Hij ziet een afbeelding van een windmolen en begint te fantaseren.

Hallo, ik ben Andries Hachmer (12jaar). Ik schrijf een stukje over het boek: "De windvanger". Het gaat over een molen in Afrika en zijn bouwer. Ik schrijf dit stukje omdat dit boek mij inspireert. Het boek is geschreven door William Kamkwamba. Hij bouwde een windmolen om zijn familie en zijn dorp een betere toekomst te geven. Dit is Williams verhaal:

Voordat William begon met het plan van een windmolen, was voor hem de wereld beheerst door magie. Hij was zes, en woonde op een boerderij dicht bij het dorp Wimbe.

Hij speelde vaak bij de mangobomen, of was in het handelscentrum te vinden. In Januari 1997, toen hij negen was kwam hij een hond tegen, genaamd: Khamba. Elke nacht als de familie Kamkwamba ging slapen, ging Khamba stiekem bij de deur liggen en als het regende in de keuken. Al snel was Khamba echt een familielid. Hij paste op hun geiten en kippen, zonder dat dat gevraagd was. Verder jaagde Khamba veel met William en zijn vrienden op vogels met een zelfgemaakte val. Helaas ging Khamba na meer dan acht jaar dood.

Verder spring ik een stukje uit het boek over omdat het niet over de molen gaat.

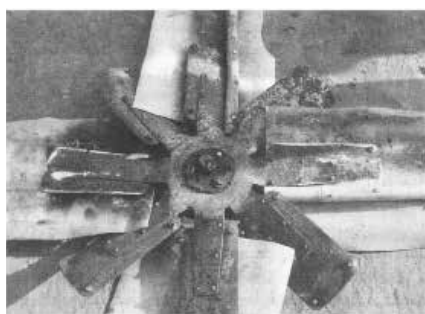
William ging ook al naar school (Het jaartal is ongeveer 2006). De eerste windmolen die hij maakte was niet erg groot. De eerste was om te kijken of het lukte. Hij bouwde hem met een oude radio, oude buizen, een bamboe stok en een klein elektromotortje uit de radio. De eerste test lukte en hij ging het nu doen op grote schaal. Om aan de onderdelen te komen, ging hij vaak naar een verlaten garage. Zijn school lag dicht bij de garage, maar zijn klasgenoten lachte hem vaak uit. Hij had al een oude fiets. Bij de garage vond hij een gebroken schokdemper, een tractorventilator, hout en

nog wat metaalresten. Daar ging hij mee aan de slag. Eerst maakte hij de toren. Toen die klaar was ging hij verder met de molen. Hij maakte de wieken en zette die aan een as. Die liet een fietswiel draaien en daardoor draaide de dynamo, en die maakte stroom. ongeveer 12volt. Vol vreugde dat de windmolen het deed sluitte hij de stroomdraden aan op een oude radio. En William en zijn vriend Geoffrey zeiden: HIJ DOET HET!!! De molen kon een paar gloeilampen in hun huis van stroom voorzien. In Het nieuws bereikte het handelscentrum. Iedereen kon de grote toren al zien. Al snel

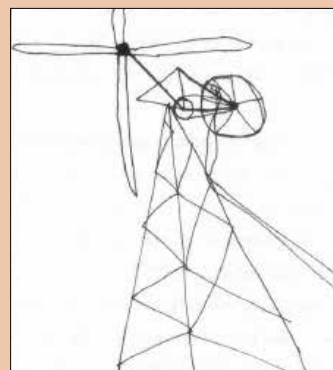
stond er al een hele groep mensen om de windmolen. Al snel begon William steeds bekender te worden. Er kwamen journalisten naar Williams huis. Wat later werd William uitgenodigd voor het TED-congres. Zijn leven van armoede is nu voorbij. William ging met het vliegtuig naar Arusha, daar was het TED-congres. Daar kwam hij Tom tegen. Ze gingen lang praten

met elkaar over windmolens en wat hij voor werk doet en zo. Wat later leerde William het internet kennen. Williams voorstelling op het congres was een groot succes. Na het TED ging William weer naar huis in Malawi. Daar repareerde hij een paar onderdelen van zijn windmolen. Inmiddels heeft hij ook de grote witte windmolens gezien en windparken dicht bij Las Vegas. Later wil William zelf ook windmolens gaan bouwen.

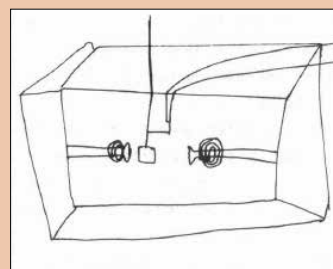
Als je wilt slagen, zit er maar een ding op: het proberen. Zo zullen molenbouwers vroeger ook gedacht hebben. Op een dag hoop ik zelf William Kamkwamba te ontmoeten. Ik hoop dat jullie het mooi vinden.

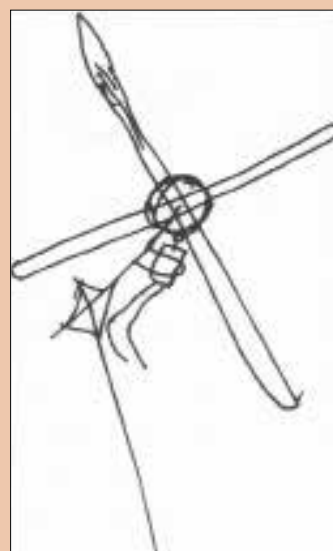
De trekkerventilator en wieken van mijn eerste grote windmolen. Deze foto is gemaakt nadat ik de Carlsberg-doppen door echte afsluitringen had vervangen en een paar nagels had toegevoegd, maar verder is alles hetzelfde. (Tom Rielly)

Mijn eerste grote windmolen, die vijf meter hoog was en werd aangedreven door een twaalf volt fietsdynamo. Mijn indrukwekkendste creatie. (Tekening William Kamkwamba).

Een tekening van mijn zelfgemaakte stroomonderbreker die ik ontwierp naar voorbeeld van de elektrische bel. (Tekening William Kamkwamba).

De eerste experimentele radiowindmolen die ik met Geoffrey maakte. Het succes van dit model gaf me de inspiratie om iets groters te maken. (Tekening William Kamkwamba).

Op woensdag 13 april vond er een watermolenaars examen plaats in het Arnhemse Sonsbeek waar molenaar Ans Roefs de scepter zwaait op De Witte Watermolen en in het naastgelegen bezoekerscentrum. De molen is de enig overgebleven molen van de zeven die ooit langs de Jansbeek stonden die door park Sonsbeek stroomt.

Examen op de Witte Watermolen

Industrieterrein

De zeven molens vormden ooit het industrieterrein van Arnhem. In de 19e eeuw verdwenen er een aantal voor parkaanleg in Engelse landschapsstijl door adellijke families. Daaraan kwam in 1899 definitief een einde toen gemeente het gebied aankocht dat nu Park Sonsbeek vormt. De Witte Molen bleef als enige zijn functie als korenmolen vervullen tot na WO II. Van de Begijnenmolen in het iets verderop gelegen Watermuseum is alleen nog een verwaarloosd waterrad als herinnering overgebleven. De molenaar werd vrijwillig molenaar en ging in antiek. Daarna nam de gemeente de molen over, werd het een bezoekerscentrum en wordt de molen sindsdien gedraaid door vrijwilligers.

Koffie

Een voor een druppelen de examinatoren en de twee kandidaten vergezeld van hun instructeur en aanhang binnen in het bezoekerscentrum met VV en koffiefunctie. Ingrid Friesema komt namens het bestuur het examen bijwonen. Ook oud-examinator Klaas de Jonge komt binnen gekleed in het jack van zijn molen. Iedereen wordt van koffie voorzien

en er wordt gepraat. Een medewerkster van het centrum levert haar stapel werkstukken in die de basis vormen voor het examen bij de examencommissie. Maar het is nog niet haar beurt voor het examen. Dat zijn de twee kandidaten wel; een Twentenaar en een Limburger. De een wat zenuwachtiger dan de ander. Geruststellend merkt Ans op: "Ach, je moet maar denken een watermolen is een windmolen die op zijn kop staat". Ter kennismaking wordt de molen en de examenruimte boven de molenstenen bezichtigd. Daarna wordt de molen voor publiek gesloten.

Examen

Als het laatste lid is binnengekomen trekt de examencommissie bestaande uit ervaren watermolenaars Wieffers, Ummels en van Bussel en notulist Ton Maas namens de landelijke examencommissie zich terug in een vergaderkamer ter voorbespreking van het examen. Na de voorbespreking komt de commissie naar buiten en neemt de eerste kandidaat mee naar de molen. Het examen kan beginnen. Dat is wat anders van opzet dan het examen windmolenaar. Met de kandidaat wordt van gedachten gewisseld over zijn ingeleverde

werkstuk. Na anderhalf uur komt kandidaat Wigger de molen uitgelopen. Iedereen kijkt. En ja hij heeft het speldje op. De eerste die hem feliciteert is zijn instructeur Gerrit Olink. Daarna is het de beurt aan de Limburgse kandidaat Wilmer. Als hij naar buiten komt is er geen speldje te zien. Tot we dichterbij komen en hij zijn bodywarmer opent. Dan volgen de omhelzingen van de familie uit Baarlo en de gelukwensen van de anderen.

Geslaagde dag

De nazit is maar kort. Iedereen geslaagd. Het is al laat in de middag en iedereen wil wel naar huis. Zoals elke dag komt Mevrouw Slichtenhorst, echtgenote van de laatste molenaar, die nog steeds achter de molen woont voor sluitingstijd van het bezoekerscentrum nog even kijken. Ze geeft de geslaagden een hand en dan gaat iedereen zijns weegs. De geslaagden met aanhang naar huis. En enkele watermolenaars naar Cuijk waar 's avonds nog een bijeenkomst is van de watermolenaars over vernieuwing van de opleiding en de plaats daarin van de watermolenaar.

Tekst en foto's Huub van Est

Op 1 januari 2011 stopte Klaas de Jonge als examinator watergedreven molens. Klaas is al lange tijd gefascineerd door molens. Als kleine jongen, toen zijn vader molenaar was in Middelstum, was Klaas vaak op de molen te vinden. Toen de zaak na de oorlog ophield te bestaan, zocht zijn vader ander werk, maar de molenliefde was diep genesteld in de jonge Klaas.

Klaas de Jonge op de rug gezien

Een Groningse Geldersman

Oude liefde

Later in 1969 toen hij voor zijn werk als bouwkundig opzichter ver-huisd was naar Eibergen kwam deze liefde weer boven. Daar werd juist in de buurt de Piepermolen in Rekken gerestaureerd en men zocht een molenaar die met de gerestaureerde molen kon werken. Klaas was meteen geïnteresseerd als molenaarszoon en begon de opleiding bij Jan Gunnewick in Vragender. Na zijn opleiding bemaalde hij ook nog de Hollandse Molen in Neede, "waar je lekker mee kon werken met die Ten Have kleppen". Als inwoner van Eibergen en als bouwkundig ambtenaar bij de gemeente kwam Klaas in aanraking met de Mallumse molen, een watergedreven molen. Ook een interessante molen voor hem.

Opleiding watergedreven molens

Toen dan ook eind van de tachtiger jaren sprake was van het inrichten van een opleiding voor molenaars voor watergedreven molens klopte het Gilde ook bij Klaas aan. Vooral de Limburgers maakten zich sterk voor zo'n opleiding en met een club van vier watermolenaars uit de vier watermolenprovincies met daarbij Gerard Sturkenboom, de toenmalig voorzitter van het Gilde, zaten Klaas, Jo Meessen, Edwin van Bussel en Jozef Derkman vele avonden in Arnhem te vergaderen als opleidingscommissie om de opleiding voor deze categorie van de grond te krijgen. In de beginperiode ging het allemaal wat rommelig; toen de eerste kandidaten zich meldden was nog niet alles klaar. De leerlingen was beloofd dat ze examen konden doen en er moest nog van alles geregeld worden, niet in het minst de regelingen rond het examen. Zo moest De Hollandsche Molen op het laatste moment nog goedkeuring verlenen voor

de manier van examineren en de samenstelling van de examencommissie. Wel waren er die eerste dag mensen van het bestuur van DHM aanwezig. De procedure werd dat de drie commissieleden van de andere provincies dan waar de kandidaat vandaan komt of geleest heeft, samen de examencommissie van die dag vormen, aangevuld met een secretaris vanuit de examencommissie van DHM.

Examinator

Inmiddels bestaat de opleiding als weer zo'n 20 jaar en er zijn inmiddels een dikke 50 molenaars voor watergedreven molens geslaagd. Klaas heeft de meeste daarvan ook daadwerkelijk het examen afgenomen. Tegenwoordig is Klaas nog steeds actief op de Mallumse (water)molen. Er wordt daar volop gemalen voor de consumptie. Een vaste groep klanten weet wekelijks de weg naar de molen te vinden waar Klaas met zijn compagnons allerlei meelsoorten verkopen. Dat is ook mogelijk, omdat de molen is voorzien van een pelwerk en een buil. Zo malen ze bijvoorbeeld gepelde gerst tot een prachtig bloemig gerstemeel. Verder kun je er tarwe- rogge- en speltmeel krijgen. Ook wordt er gebuild om een mooie bloem te produceren.

We wensen Klaas nog veel plezier op zijn Mallumse molen in een goede gezondheid.

Een foto bij dit artikel hoefde van Klaas niet: "Als je mijn kop wilt zien, dan moet je maar zaterdag naar de Mallumse molen komen."

Haver

Ledenvergadering Gilde Vrijwillige Molenaars in Huizen

De jaarvergadering van het Gilde werd dit jaar gehouden op 2 april 2011 in Huizen.

1. Opening

Voorzitter Theun Vellinga opent de vergadering en heet iedereen welkom op de Botterwerf in Huizen.

Afmelding: Bart Hoofs, Arjen Strijkstra, Sietske Bezema en Piet Lemmers

2. Bestuursmededelingen

Ingekomen stukken:

- Voorstel Jan Jansen en Pieter Hofkamp

Gisteren is er een voorstel binnengekomen van Jan Jansen en Pieter Hofkamp en is gestuurd naar de afdelingen en het bestuur.

Jan: Is het zinnig om de opleidingsraad op te heffen en het bestuur mede samen te stellen uit vertegenwoordigers vanuit de afdelingen om zo slagvaardiger te zijn dan nu het geval is.

Theun: Het is een vergaand voorstel. Het doel is om de organisatie met betrekking tot de vernieuwing van de opleiding nog beter te laten verlopen. Het voorstel van Jan is bekend bij de afdelingsbesturen en voor de leden, hier aanwezig is het nieuw en de hier niet aanwezige leden zijn ook niet op de hoogte.

Je moet de afdelingen langs om dit punt te bespreken met de leden. Het is een nuttige suggestie en het bestuur gaat het bespreken met de afdelingen tijdens het rondje dit najaar door Nederland.

Jan: Kun je hier een peiling doen?

Theun: Het invoegen van een agendapunt is mogelijk wanneer de vergadering dit voor 10% mee eens is. Er is nu voor de aanwezige leden onvoldoende informatie beschikbaar om te kunnen besluiten en er komt nu geen peiling.

Hub Van Erve: Het is een goed voorstel om het mee te nemen en niet nu te bespreken,

Theun stelt voor om een wisseling van agenda punt 6 en 7: Dus eerst opleidingszaken en dan bestuurswisselingen. Vergadering gaat akkoord.

- Meerjaren beleidsplan GVM.

Theun: Dit stuk is ingestuurd door de afdeling Noord Holland. Deze afdeling heeft kritische opmerkingen over de lange termijn visie. Hierbij is een intensieve consultatie van de afdelingen belangrijk. Er gaat nu heel veel energie zitten in de herstructurering van de opleiding. Er is meer menskracht nodig binnen het bestuur en ondersteuning van het bestuur door derden om de verschillende aandachtsgebieden te bemensen! Er is een vacature van secretaris!

Bart Slooten: Een werkgroep kan bestaan uit mensen buiten het bestuur, met 1 bestuurslid. Het is jammer wanneer het meerjaren beleidsplan blijft liggen.

Gerrit Duinker: Met een vertegenwoordiging vanuit de 11 afdelingen heb je input vanuit het land en deze commissie aanvullen met 1 of 2 bestuursleden?

Theun: Het meerjaren beleidsplan is de verantwoordelijkheid van het bestuur en dank aan de afdeling Noord Holland, we zijn tevreden met jullie snelle actie en voorstellen voor een meerjaren beleidsplan. Graag horen we wie er

belangstelling heeft om mee te denken, bij een reactie voor 21 april naar het bestuur, want dan nemen we als bestuur een besluit.

Hub van Erve: Niet alle afdelingen zijn hier vertegenwoordigd, is het handig om een mail naar de alle afdelingen met dit voorstel te sturen en daarnaast het verzoek om gebruik te maken van onderlinge mondelinge communicatie binnen de afdelingen?

Mededelingen:

- Statuten en Huishoudelijk Reglement

Een aftredend bestuurslid zou zich hiermee bezig houden dat is door omstandigheden niet gebeurd. Dit krijgt alsnog aandacht en de resultaten worden gepubliceerd in de Gildebrief.

- Oranje aanmeldingsformulieren voor het examen zijn vandaag verkrijgbaar bij John Houben

3. Verslag van de ledenvergadering 3 april 2010 in Soest

In Gildebrief van juli 2010 staat het verslag van de jaarvergadering, deze is ook te vinden op de website.

- Dekking van de verzekering:

Ans Roefs was niet aanwezig in Soest, maar zij heeft een vraag: Het doel van opleiding is om te draaien met een onbelaste molen.

Ans is ongerust over de verzekering en stelt de vraag: hoe is de dekking bij een ongeval op een molen waar ik met een molensteen bezig ben, ben ik dan ook verzekerd?

Hub van Erve: In principe wordt de molenaar aansprakelijk gesteld, jouw aansprakelijkheidsverzekering wordt aangesproken, is dat niet het geval dan gaat de verzekering in van het Gilde.

Wat is er gedekt: De molenaar is bezig met het draaien en werken met de molen.

Over medicijn gebruik en verzekerd zijn, is recent een artikel verschenen in de

Gildebrief. Over productaansprakelijkheid zijn afspraken met de verzekering. Notulen worden vastgesteld en goedgekeurd met dank aan de secretaris.

4. Jaarverslag 2010

- Ledenbestand, Theun: Er is een groei van leden, bij de windmolens met in 2010 55 geslaagde molenaars en 2 geslaagde watermolenaars. Er zijn 795 leerlingen in opleiding voor de windmolens en 47 voor de watermolens. In ons bestand is 1/3 leerling, dit is een punt van aandacht voor de meerjaren beleidsplan. In de afgelopen 6 jaar zijn er 150 geslaagde molenaars bij gekomen. Het leerlingen aantal is tussen de 750 – 800 molenaars in opleiding.
- Wat is de leeftijdsopbouw van het Gilde? Gezien de aanwezigen hier in Huizen is deze 50+.

(het gaat om de kalenderleeftijd en niet hoe je je voelt!!)

- Examenresultaten 2010:

Windmolenaars: 86 kandidaten en 78 geslaagd, 91% is geslaagd.

Watermolenaars: 2 kandidaten en 1 geslaagd, 50% is geslaagd.

De examenresultaten roepen vragen op: Is de examencommissie DHM te soepel?

Theun: Bij een aantal examens in voor- en najaar zijn bestuursleden aanwezig en als bestuur zijn we tevreden en danken de instructeurs, afdelingsbesturen die proefexamens afnemen en de examencommissie van DHM voor hun inzet en deskundigheid.

André Koopal: Is het voortraject te streng? (proefexamen bij de afdelingen)

Theun: Deze commissie doet zijn werk goed en de goede eindresultaten hebben te maken met de veranderde opstelling en vraagstelling van examencommissie DHM.

Frans en Hub wilden een informatie uitgeven over HOUT in de molenwereld.

Dat is niet gelukt door omstandigheden. Frans en Hub buigen zich nu over het onderwerp bescherming en conservering. Als het klaar is na de zomer komt deze informatie beschikbaar voor alle leden.

- Ernstig ongeval

Barend Zinkweg: Er wordt in het jaarverslag bij het kopje verzekeringen melding gemaakt van een ernstig ongeval, daar kunnen we veel van leren, hoe is het de betrokkene en wat is de precieze toedracht?

Toen het jaarverslag over 2010 werd geschreven is er gekozen voor terughoudendheid in de publicatie van details omdat de afwikkeling met verzekeringen en Arbo nog niet was afgerond, dit om de afwikkeling niet te verstoren. Ton Maas heeft overleg gehad met Hans Veenstra over het naar buiten treden met details van dit ongeval en Hans is nu akkoord.

Hans, bestuurslid bij de afdeling Noord Holland, is met een stofzuiger in de hand uitgegleden op de zoldertap en door het luik naar beneden gevallen, de trappen staan in deze molen in elkaars verlengde en zo is Hans een paar

zolders naar beneden gegleden. Wees attent op de situatie van de trappen constructie op je molen!

Hans lag maanden in zieken- en verpleeghuis en is dusdanig hersteld dat hij in het Zuiderzee museum in Enkhuizen weer kan gaan draaien.

Hans heeft het volle beschikbare bedrag van de Gilde verzekering terug gekregen.

Theun dankt Ton voor zijn toelichting. Tijdens het middagdeel van de Jaarvergadering in 2010 is aandacht besteed aan ARBO en Veiligheid. In het middagdeel zijn situaties ingebracht en besproken.

Om van elkaar te leren is afgesproken om stukken in de Gildebrief te schrijven (Gerrit Duinker, ARBO/ Veiligheids-coördinator, en Gildeleden) en het plan is om in het najaar met het Arbo en Veiligheid verhaal langs te afdelingen te gaan. Doel is om elkaar te informeren en van elkaar te leren over alle dingen die we doen, wat ging net (niet) goed, hoe kan het beter en veiliger (monument aanpassen?), ook kijkend naar ons eigen gedrag.

Marcel van Hees: Welke actie is er vanuit het Gilde wanneer er een ongeval plaats vindt?

Theun: Neem als Gildelid binnen 24 uur contact op met de coördinator verzekeringen van het Gilde voor een melding van het ongeval. Het is een idee dat de Arbo coördinator naar aanleiding van de melding van "schade" contact opneemt en dit voorval in overleg met de betrokkenen publiceert op de website en in de Gildebrief. En als het net goed gaat, laat dit ook weten bij de coördinator, met eventueel, ook in overleg, een vermelding op website en in de Gildebrief

Gerrit neemt dit mee in het meerjaren beleidsplan.

Bram Troost: Hoe is de dekking van de verzekering via GVM? De verzekering via de Gemeente waar Bram draait en heeft een goede dekking bij schade aan derden en vindt dit goed geregeld. De eigen dekking is heel laag.

Andrien: Er is een maximaal bedrag beschikbaar: 45.000 euro, op de web site van het GVM staat informatie.

Bram vindt dit veel te laag, en vraagt hoe dit bij andere verzekeringen zit.

Theun dankt een ieder die als ondersteuner werkzaamheden heeft uitgevoerd en ook een bijdrage heeft geleverd aan de verslaglegging over 2010.

5. Financieel verslag 2010

Andrien Muijsers, de penningmeester doet verslag en licht de cijfers over 2010 toe.

- Inkomsten: Het geld voor de nieuwe molenaar is al binnen en nog niet allemaal besteed.
- Uitgaven: Er is een geluidsinstallatie aangeschaft, we hebben hem gekocht met hulp van André Koopal.

Is het, in deze tijd van bewust bankieren, een idee om van ING naar een ASN, Triodos, een groene bank over te stappen?

De lasten in 2010 zijn laag. Er lopen niet veel verzekeringsaanspraken en er is nog weinig uitgegeven aan het project nieuwe molenaar.

Uitgave voor PR Publiciteit is veel lager dan begroot. Deze activiteit moet zeker meer aandacht krijgen en is een goede punt om mee te nemen voor het meerjaren beleidsplan

Verslag van de kascommissie.

Kascommissie: Tinus Verwijmeren doet verslag. Gerard Barendse en Jan Wief-fer zijn de andere 2 leden.

De stukken waren op tijd bij de leden en zijn compleet en transparant. Op 11 januari is de controle uitgevoerd. Alle posten zijn overzichtelijk, de controle was effectief en efficiënt, met dank aan de penningmeester.

Andrien lichtte de posten goed toe en de Kascommissie heeft de controles professioneel uitgevoerd. Zij geeft hierbij de goedkeuring aan de jaarrekening

2010, met lof voor het werk van Andrien Muijsers.

Vaststelling van de jaarrekening en vaststelling begroting. Andrien licht de jaarrekening en begroting toe. Er is geld gereserveerd voor een verzekeringsbuffer, de kosten voor de vernieuwing van de opleiding voor molenaar

en het weerstandsfonds. Als Gilde stoppen we ook geld in de actualisatie van de handleiding van de molenaar, 'het blauwe boek'.

Jan Wieffer: Wordt er ook geld gereserveerd voor de opleiding voor watermolenaar? Andrien heeft deze post meegenomen in de begroting.

Hub: Waar zit het geld voor de informatie over bescherming en conservering. Andrien meldt dat ook dit geld is gereserveerd.

De post voor de Gildebrief: Geld, besteed, het drukken van de Gildebrief is lager, hierop vertelt Andrien dat, na onderzoek, de Gildebrief voor minder uitgegeven kan worden.

Benoeming van kascommissie.

Jan Wieffer en Gerard Barendse blijven in de commissie. Nieuwe leden zijn Wilma van den Broek en John Houben, Wilma neemt zitting en John Houben is reserve kascommissielid

6. Voortgang vernieuwing van de opleiding

Jop Kluis, coördinator ad interim neemt het woord.

Wat is er tot nu toe gebeurd?

Er zijn nieuwe exameneisen en een nieuw logboek. In 2010 is werkgroep III gestart met de formulering van de lesbrieven en er is een professioneel bureau (Tineke Dansschutter) benaderd voor het schrijven van lesbrieven. Er zijn in de werkgroep principiële discussies gevoerd over de punten: positie van de werkgroep en inhoud lesbrieven.

Er is overleg geweest met de opleidingsraad over lesstof, bijstelling en aanvulling van handboek (blauw boek) als naslagwerk. De werkgroep biedt lesstof aan en is niet redigerend. Er is een klankbordgroep geformeerd die meeleeft.

De principiële discussies binnen de werkgroep liepen helaas vast en het Gilde bestuur heeft de leden van de werkgroep gevraagd om zich te committeren aan de geformuleerde werkafspraken. Twee leden waren het daarmee niet eens, dat was jammer, want zij hebben al mee gewerkt aan werkgroep I en II. Er zijn 3 fases te onderscheiden in de vernieuwde opleiding:

Fase 1: Kennismaken, Fase 2: Verdieping en Fase 3: Toewerken naar examen.

Fase 1: Kennismaken met molens en met molenaars. De teksten zijn klaar, getest, verwerkt en vastgesteld. Bij de vormgever en drukker wordt nu naar de redactie en de vormgeving gekeken.

De volgende stap voor het Gilde bestuur is in samenspraak met de werkgroep: Hoe kunnen we samen met ervaren stagemolenaars en instructeurs bespreken hoe je dit materiaal zou kunnen gebruiken.

Er komt een voorlichtingsronde langs de afdelingen voor uitleg in het najaar.

Er zijn ongeveer 100 instructeurs verspreid over de afdelingen in het land.

In januari 2012 wordt het gehele product "vernieuwde molenaarsopleiding" formeel geïntroduceerd. Er komt landelijke publiciteit met geld van de

sponsoren.

Fase 2: Verdieping, de lesstof staat vast en nu casussen toevoegen aan de hand van vragen (begrip en inzicht). Over 2 weken komt de werkgroep bij elkaar met de klankbordgroep (meelezers).

Fase 3: Toewerken naar het examen.

In 2011 komt de opleiding Watermolenaar aan de beurt. In overleg met de werkgroep wordt bepaald wat er moet gebeuren met de opleiding Watermolenaar.

Theun: In november 2010 is op de opleidingsraad gesproken over het handboek, het meeste is goed werkbaar, maar aanpassen aan de actualiteit is nodig.

Er wordt hard gewerkt door veel mensen die heel betrokken zijn bij de vernieuwde opleiding.

Er is apart geld voor het bijstellen van het handboek ('blauwe boek').

Omdat er fouten en hiaten in bestaande teksten zitten, wordt hier tijd en geld aan besteed.

Ontbrekende onderdelen (nieuwe elementen zijn gastvrouw- gastheer op de molen, omgaan met monument) en het weer worden geschreven en/of bijgesteld met doel het beter bruikbaar maken voor toepassing door molenaars in opleiding. In de Gildebrief komt een vraag om mee te werken aan dit project. Ook redactieleden voor de eenheid in tekst en landelijke uitstraling in het basisboek zijn nodig.

Ton Maas: Is het duidelijk wat deze instructeurs te wachten staat? Wat ik mis is een evaluatieperiode naar aanleiding van het gebruik van lesbrieven. Nieuwe exameneisen moeten ook van kracht worden, ook deze hebben een evaluatieperiode nodig. Graag een koppeling tussen lesmateriaal en examens. GVM en DHM.

Jop: De evaluatie van lesbrieven, handboek molenaar en exameneisen gaan we coördineren.

We gaan het land in met als doel dat de instructeurs geïnformeerd zijn en in 2012 aan de slag kunnen.

Hub van Erve: Hoe worden de lesbrieven verspreidt, krijgen alle instructeurs ze en alle leden in opleiding?

Vanaf januari 2012 verstrekken we ze aan de nieuwe leerlingen. De instructeur bepaalt hoe het traject er uit ziet van zijn huidige leerling. (oud materiaal kun je blijven gebruiken of omschakelen naar nieuw materiaal, de instructeur bepaalt dit eventueel in overleg met de molenaar in opleiding) Het vernieuwde materiaal komt op de website en is dus voor alle leden beschikbaar.

Jan van Elteren: Welke eisen stel je bij deze veranderingen aan een instructeur?

Jop: Als instructeur bepaal je zelf, jij weet wat werkt, behoud het goede en sluit een andere vorm nog beter aan bij je leerling, dan gebruik je dat. Elke leerling heeft een eigen manier van leren, wij bieden een structuur, pak wat werkt.

Theun bedankt Jop voor zijn inleiding en ieder voor de vragen.

7. Bestuurswisseling

• Huidige bestuurssamenstelling:

Theun Vellinga, voorzitter, benoemd 2008

Frans Tullemaans, vice voorzitter, webmaster en ledenadministratie, opnieuw benoemd 2009

Joke Klinkspoor, secretaris, benoemd 2007, aftredend

Andrien Muijsers, penningmeester, benoemd 2007, aftredend

Joyce Beneker, biotoop, hernoemd in 2007, aftredend

Ingrid Friesema, coördinator afdelingen benoemd in 2009

Theun spreekt alle lof uit voor de inzet en het werk van Andrien, Joyce en Joke, hun bestuursperiode zit erop. Voor allen een aandenken voor de inspanningen de afgelopen jaren.

Voorgedragen worden:

Jop Kluis, coördinator opleidingen.

Reinier den Uijl, penningmeester

Jan Chris Wagenaar, coördinator biotoop

De ledenvergadering gaat akkoord met de benoeming en toetreding van Reinier den Uijl, Jan Chris Wagenaar en Jop Kluis, tot het landelijk bestuur GVM. Vacant is nog de taak van secretaris.

9. Uitreiking Korenmolenaarscertificaten

Hans Titulaer vertelt dat er is heel veel belangstelling voor de cursus is dus er zijn een aantal certificaten uit te reiken. Na een toets gaan de cursisten aan de slag op een molen met een probleemstelling.

Petro van Doorne vertelt met wat men aan de slag is gegaan, dit is te zien op de power point presentatie.

Om welke geslaagden gaat het:

- Hans Altemüller, Geert van Winkel en Hans Camp met instructeur Jacques Nijs op de Korenbloem te Ospel.
- Margreet Versteeg (door omstandigheden nog geen certificaat) en Gijs van Emous met instructeur Johannes Kooistra op de Woldzigt te Roderwolde, de Fortuin te Hatterte en de Penninga Molen te Joure.
- Ans Roefs, Hans Gijsbers en Jan Meurs met instructeur Hans Dobbe en Hans Titulaer op de Vriendschap te Veenendaal
- Bart Dooren, Dick Steeneveld en Maarten van Scheppingen met instructeur Maarten Dolman op de Rijn en Zon te Utrecht.

Een applaus voor alle geslaagden en ook voor de inzet van de instructeurs. Petro van Doorne heeft een plaatje van een werkende molen in Letz in Oostenrijk. Er zijn 7 molenaars in spé bij Petro op de Vlinder geweest voor lessen. Belangrijk bleek de vraag: Waar is de vang voor en waarmee zwicht je, kortom Hoe werk je met een molen. Ook hebben ze andere molenaars en molens in Nederland bezocht. Petro heeft ze les gegeven op hun eigen molen in Letz. Het is gelukt om de molenaars daar de molen zelfstandig te laten draaien en te malen. Het mooiste resultaat was een compliment van de plaatselijke bakker voor het gemalen meel. In de volgende Gildebrieven doet Petro verslag van de molenaars in Letz.

8. Rondvraag en mededelingen

- Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier wil de 19 molens verkopen. Bart Slooten is bezig om dit te voorkomen. Bart vraagt de aanwezigen om te kijken op www.molensnh.nl en klik door naar de actiegroep en zet een digitale handtekening. Oproep: DOEN
- Op deze jaarvergadering GVM is een diploma uitreiking AKG, met praatje en plaatje. DHM heeft een uitreiking van certificaten van onze geslaagde leerlingen, het is vrij saai. Is het mogelijk om dat ook wat "aan te kleden" met molenfoto's waar leerlingen hebben geleest of gaan draaien?

Theun neemt deze waardevolle suggestie mee naar Leo

- Kan bij een volgende vergadering de head set gebruikt worden? Ja, gaan we bij een volgende vergadering doen.
- Opmerking over tekst in de Gildebrieven januari 2011: lengte 170 cm moet zijn in plaats van 170 mm!
- Jan Jansen: Op welke manier kan ik een probleem voorleggen aan alle leden?

Jop: Volgens HHR kan dit door tijdig het onderwerp aan te dragen bij het bestuur als agendapunt voor de ledenvergadering. Je kunt een buitengewone ledenvergadering beleggen met 210 handtekeningen van leden, of via de adressenlijst alle leden te benaderen. De lijst wordt beschikbaar gesteld door het bestuur. Een artikel sturen naar de redactie van de Gildebrieven is ook een optie.

- Sjaak Poot: De afdeling Overijssel heeft ruime middelen beschikbaar en we voorzien onze instructeurs van materiaal. Ook is er aandacht voor een 25 jarig actief molenaarschap. Ons uitgangspunt is dat Vrijwilligers aandacht verdienen, zo feliciteren we vandaag Theun met zijn jubileum, een bloemetje en cadeaubon namens de afdeling Overijssel!
- Erik Stoop: Complimenten voor het leiden van deze vergadering en een vraag over de leeftijdsgrens van 75 bij de verzekering. Hoe kunnen gebruik blijven maken van de diensten van 75+ als fitte molenaar- instructeur? Frans geeft aan dat er 2 verzekeringen zijn: WA plus, deze is zonder leeftijdsgrens en bij ongevallen.

De vraag speelt dus bij de Ongevallenverzekering voor het mislopen van inkomsten. Iemand van 75 werkt niet meer en heeft dus geen verlies van inkomsten. De verzekeraar weigert ons voorstel om de leeftijdsgrens los te laten.

Het is van groot belang om de bovenstaande verzekeringskwestie duidelijk te communiceren naar de leden. Voor de WA geldt de leeftijdsgrens niet.

- Barend Zinkweg: Er zijn 3 mensen weg uit het bestuur, is er een schema van aftreden?

Theun: Er is een schema, de continuïteit binnen het bestuur heeft onze aandacht.

Theun dank iedereen voor de aanwezigheid bij het eerste deel en ook voor de vragen, er volgt nu een lezing over ijzergieten.

Middag deel

Marcel van Hees vertelt iets over ijzer gieten, tevens is daarna een demonstratie van smeden.

Om 17.00 sluit Theun de vergadering en wenst iedereen wel thuis. De volgende ledenvergadering is op 7 april 2012

De presentielijst is getekend door 69 leden.

Joke Klinkspoor, secretaris
Oostzaan, 7 april 2011

Biotoop De Otter

In de al vele jaren lopende procedures met betrekking tot de biotoop van Houtzaagmolen De Otter is De Otter als eiseres op 13 mei door de bestuursrechter in het gelijk gesteld. De deelgemeente heeft niet aan kunnen tonen dat de molen voldoende uren kan draaien om het behoud van zijn functie en daarmee de molen zeker te stellen. De rechtbank heeft bij voorziening vergunning verleend voor verplaatsing. Inmiddels is de deelgemeente in beroep gegaan bij de Raad van State.

Evert Smitbiotoopprijs

Begin dit jaar is de prijs uitgereikt aan de gemeente Cuijk voor de sterk verbeterde molenbiotoop van de Molen Jan van Cuijk in Cuijk.

Voor de uitreiking van de jaarlijkse biotoopprijs is het bestuur afhankelijk van aanmeldingen uit het 'werkveld'. Vindt u dat een molenaar, molenstichting, overheidsinstantie etc. zich ingezet heeft voor een verbeterde molenbiotoop en het verdient om de Evert Smit biotoopprijs 2011 te ontvangen neem dan contact op met Jan Chris Wagenaar of mail hem uw nominatie. biotoop@vrijwilligemolenaars.nl.

Het bestuur zal dit najaar een keuze maken uit de nominaties en de prijs uitreiken.

Groningen

Feest rondom de molen

Van 11 t/m 15 juli is er feest rond de molen De Aeolus in Farmsum die 200 jaar bestaat

Deze rubriek vermeldt activiteiten van de vereniging, de afdelingen en de regio. Hoewel de redactie begrip heeft voor het feit dat activiteiten vaak op korte termijn worden georganiseerd verzoeken wij iedereen rekening te houden met de verschijningsdata van de Gildebrief. Het is immers niet zinvol activiteiten te vermelden die al hebben plaats gevonden op de dag van verschijnen van de Gildebrief. De Gildebrief verschijnt voorafgaand aan de jaarvergadering eind maart, eind juni, eind september en vlak voor Kerst. U kunt ook even contact opnemen met de eindredacteur.

met ook 's avonds activiteiten. Het feest gaat op 20 augustus verder met 24-uurmalen demonstraties van molenverbonden ambachten als broodbakken en vlegeldorsen.

Molenaars gezocht

Voor de molens De Hoop in Haren, Hollands Welvaart in Mensingeweer en De Liefde in Uithuizen.

Molenpaspoort

In de provincie Zuid-Holland kan men dit jaar op 29 deelnemende molens, bij de VVV's, het Erfgoedhuis en bibliothe-

ken een molenpaspoort krijgen. Bij het bezoeken van de molens kan men het paspoort laten afstempelen. Als men meerdere molens heeft bezocht en het paspoort van een stempel heeft laten voorzien maakt men kans op een prijs.

Maximaal 2 paspoorten per gezin zolang de voorraad strekt.

Drentse Molendag 2011

De Drentse Molendag zal dit jaar worden gehouden op zaterdag 27 augustus.

Net als andere jaren zal vrijwel zeker een groot aantal van de 38 Drentse molens draaien en/of de deuren openen voor publiek. Diverse molenaars (vrijwilligers en beroeps) zullen die dag iets speciaals doen op hun molen.

Hoewel de meeste molens in Drenthe korenmolens zijn, is er genoeg variatie. Verschillende wiekssystemen, stellingmolens, grondzeilers, twee olie- en korenmolens, een poldermolen, tjaskers om maar iets te noemen...

De gegevens over de deelnemende molens en eventuele activiteiten zijn vanaf begin augustus te vinden op www.molensindrenthe.nl.

Voor meer info: Meint Noordhoek; mwnoordhoek@hotmail.com, telefoon 0521591502 of secretaris Molenstichting Drenthe, J. Omvlee, mail: jomvlee@hotmail.com.

Puntkomma

Rubriek voor reacties of aanvullingen van lezers

Het eerste nummer van dit jaar van het blad van De WestBrabantse Molens bevat een interessant artikel van de hand van Ton Meesters, sinds eind vorig jaar erelid van TIMS Nederland Vlaanderen, over Vangstok of Vangtrommel op Bovenkruisers. Het is ook een gedegen verhaal over de ontwikkeling en verspreiding ervan in West Brabant met uitgebreid notenapparaat en bijlagen. Ook interessant is de uiteenzetting over een ansichtkaart uit 1915 waar de molen in Oosteind (gem. Oosterhout) nog in complete staat op staat. Daarnaast bevat

dit nog het Tweede deel over gefotografeerde molens in het gebied in WO II. Daarnaast bevat het blad molennieuws en een bericht over het overlijden op 1 maart van Frans Moerland. Een West Brabantse molenaar in hart en nieren die met malen altijd de kost heeft verdiend en over wie uitgebreid is geschreven in de Volkskrant van 29 maart 2011. (hve)

Nieuwe penningmeester

In 2005 deed Reinier den Uijl uit Roermond examen. En in datzelfde jaar stond er een advertentie in de krant dat de toenmalige gemeente Heythuysen voor de voortzetting

van het molenbedrijf een molenaar zocht op de watergedreven Grathemermolen. Deze was in 1994 ingrijpend gerestaureerd. De molentechniek bestond o.a. uit een Francis

turbine die matig draaide. Deze was er toen uit gehaald en vervangen door een Girard turbine.

Sindsdien is hij als beroepsmolenaar werkzaam en in alle opzichten geheel verslingerd aan molens.

Zijn liefde voor de molens had hij gekregen doordat hij al veel met hout werkte. Hij maakte als hobbymeubelmaker zijn eigen meubels. Hout leeft en dat was wat hij ook in de molens terugvond.

Als een der eersten in Limburg haalde hij in

2007 ook het certificaat van het AKG.

De voormalige koren- en oliemolen maalde sinds de jaren 50 voor veevoer. Er werd nauwelijks nog meel voor de bakker gemalen. Vanaf het begin heeft hij zich hier voor ingezet.

De functie van korenmolen weer te verbinden met een ambachtelijke bakker is helaas nog niet gelukt.

Werken met de handen kan hij ook in zijn vrije tijd niet laten. Als hobby maakt hij ceramiek.

Nieuw bestuurslid biotoopzaken Jan Chris Wagenaar

Nog niet zo lang geleden, we schrijven januari 2007, werd hij geraakt door het virus. Door de kaal geworden bomen, niet ver van zijn toenmalige studentenkamer in Groningen zag hij een molen staan en besloot die eens van dichtbij te gaan bekijken. De eerstvolgende zaterdag trok hij de stoute schoenen aan en ging de molen van onder tot boven bekijken.

Door de enthousiaste vrijwillige molenaars werd hij uitgenodigd om een zaterdag mee te komen draaien. Een paar weken later was hij in opleiding.

Deze kreeg hij samen met twee andere leerlingen bij Lammert Groenewold, instructeur op de Grote Poldermolen in Slochteren. In

de gezellige ongedwongen sfeer ronde hij de opleiding in ruim 3 jaar af.

Het Gilde was op zoek naar nieuwe bestuursleden in verband met het aflopen van zittingstermijnen had hij gehoord. Jan Chris Wagenaar (1986) heeft toen aangegeven de post van Joyce Beneker, biotoopzaken, wel over te willen nemen. Het leek hem wel een uitdaging. Niet in het minst om dat Joyce zich in de afgelopen 8 jaar tot een soort biotoopallesweter ontwikkeld had. Maar ook wel omdat hij pas afgelopen september geslaagd was voor het molenaarsexamen en dus nog maar relatief kort met het Gilde-wereldje bekend was.

Naast zijn opleiding tot geschiedenisleraar zit het bestu-
ren hem ook wel een beetje in het bloed na een periode als gemeenteraadslid. Sinds maart 2011 draait hij als

molenaar op de pas gerestaureerde korenmolen Germania in het gezellige, voormalige kloosterdorp, Thesinge vlak boven stad Groningen. Iedere zaterdagochtend staan de deuren daar wagenwijd open en kan iedere bezoeker een enthousiast verhaal van een enthousiaste molenaar verwachten.

Nieuwe Opleidingscoördinator Jop Kluis

Op de Algemene Leden Vergadering van het Gilde in april is Jop Kluis gekozen als bestuurslid en coördinator opleidingen. Op het gebied van molens is hij

naar eigen zeggen een laatbloeiër. Pas op 36-jarige leeftijd is hij de molenwereld ingerold. In Aalsmeer had hij enige politieke betrokkenheid met de restauratie van molen De Leeuw. Na een periode van anderhalf jaar stond de molen er weer prachtig bij, maar voornamelijk stil. Jan van Lunenburg, een bekende molenliefhebber/kenner was

wel vaak aanwezig maar was te oud om de molen zelf te bedienen. Al snel is toen het pakt gesloten: de kennis van Jan en Jops handjes. Zo draaide hij jarenlang ongediplomeerd. Het regelmatig draaien van De Leeuw vond hij belangrijker dan op andere molens op les gaan. Pas in 2000 deed hij uiteindelijk examen.

Inmiddels hebben ze op De Leeuw (waar meerdere molenaars draaien) al weer een aantal leerlingen met succes mogen begeleiden en sinds een aantal jaren verzorgt hij een paar van de theorieavonden voor het Gilde in Noord-Holland.

Hij is werkzaam als consultant / projectleider voor een machinefabriek waar hij een

planmethode heeft opgezet en ingevoerd voor de productie van zowel eindproducten als halffabricaten. Toen hij gevraagd werd zich in te zetten voor het verder ontwikkelen van de opleidingen en het cursusmateriaal heeft hij direct "ja" gezegd. In het dagelijks leven houdt hij zich bezig met het opzetten en runnen van projecten (in de breedste zin van het woord).

Jop is 51 jaar, getrouwd en heeft een dochter van 23 die medicijnen studeert. Naast de Molenwereld houdt hij van goede fantasy boeken met een glaasje (franse) wijn erbij en luistert hij veel naar bluesmuziek.

Zeilmakerij van Neerven bv

**MOLENZEILEN IN
WK77 BRUIN OF WIT,
MARLON BOLUS ROOD**

**Driek van Erpstraat 1
5341 AK OSS**

Tel. 0412-624028

Fax. 0412-627973

info@zeilmakerijvanneerven.nl

**DEGELIJKHEID EN
GEGARANDEERD DE
BESTE KWALITEIT !!**

MOLENSTEENMAKERIJ

Voor de beste kunstmaalstenen als ook
blauwe basaltlava maalstenen.

Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model)
demonstratiestenen (ø 10, 15 of 20 cm) en
huishoudmolens.

Zeer snel en vakkundig scherpen van
uw molenstenen en maaltechnische adviezen.

Werkplaats:

Rijksweg 146

6586 AB Plasmolen, Nederland

Telefoon: 024 - 696 36 54

Fax: 024 - 696 36 57

GSM 0653667686

E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Marc Crins Molenzeilen

Hou streekeigenschappen in ere!

- ◆ Nieuwe molenzeilen, diverse mogelijkheden
- ◆ Reparaties van uw oude zeilen
- ◆ Lui-matten
- ◆ Bil kussens (in zeildoek)
- ◆ Aanverwante artikelen

Vraag vrijblijvend een offerte aan!

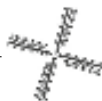
Dionysiusstraat 22
6071 KH Swalmen
tel. 0475-850284

gsm: 06-20949805
www.molenzeylen.com

Nieuwe secretaris

Bas de Deugd(1965) is sinds 2000 molenaar op de korenmolen 'Jan van Arkel' te Arkel. Het draaien met de molen en het naar zijn zin veel te weinig malen met de molen vindt hij een goede afwisseling met zijn werkzaamheden op een zgn. 'zwarte' basis-school in Utrecht. Na 10 jaar een slapend lid te zijn geweest van het Gilde vindt hij het nu tijd geworden om actief mee te gaan doen in de rol van secretaris. Tijdelijk draait

hij op dit moment als gastmolenaar op de Hoekmolen in Hei- en Boeicop omdat zijn eigen molen stil staat voor restauratie. Naast de molen en het dagelijkse rondje fietsen brengt hij zijn vrije tijd door met beeldhouwen. Dit laatste is ooit begonnen om warm te blijven op een koude, winterse molen en is uitgegroeid tot een hobby met betalende liefhebbers.

Frans Verra geridderd

De liefde voor molens sloeg toe bij een zus in Leiderdorp die op de Zijlaanmolen woonde. Als 14 jarige, met het molenboek onder de snelbinders, maakte hij molentochten in het Rijnland.

Na zijn beroepsopleiding electrotechniek trad hij in dienst bij molenmaker Hein Verbij. Hij liet zich omscholen, werkte bij een restauratiebedrijf, schoolde zich verder in

bouwkunde en trad opnieuw in dienst van het molenmakersbedrijf Verbij in Hoogmade.

Op de jaarvergaderingen van De Hollandsche Molen kwam hij in contact met een aantal andere molenenthousiastelingen. Gezamenlijk richtten ze in 1969 het Gilde van Vrijwillige Molenaars op (zie GBF dec. 2009). Het molenaarsvak leerde hij van verschillende molenaars. De fijne kneepjes leerde hij van Bram van Seggelen op de Vrouwenvennemolen.

In 1970 kreeg hij als vrijwilliger de Doeshofmolen onder zijn hoede. Daarna kwam de Meerburgermolen erbij die hij ook draaivaardig hield ondanks het ontbreken van geld voor onderhoud.

Hij is tegenwoordig beroepsmolenaar op de Middenmolen van de viergang van Aarlanderveen waar hij vele jaren reservemolenaar was. Ook is hij nog reservemolenaar van molen 't Poeltje (Klaashennepoelmolen).

Toen het gemaal van de polder het eens liet afweten en de de boel onder water dreigde te komen staan wist hij met de Meerburgermolen te voorkomen dat het water de huizen binnendrong.

Hij draaide twee dagen dag en nacht aan een stuk. Toen hem gevraagd werd wat hij er voor wilde hebben vroeg hij om stuk varkensreuzel om de molen mee te smeren. Een andere uitspraak is dat hij van zijn hobby zijn werk heeft kunnen maken. Daarnaast bemoeit hij zich nog met restauratie van oude trams en zet hij zich in voor het verenigingsleven.

Een welverdiend lintje voor de inspanningen voor het behoud van draaivaardige molens in ons land.

Lintje voor Pierre Konings

Op koninginnedag ontving bestuurslid van de afdeling Limburg Pierre Konings een koninklijke onderscheiding.

Niet alleen voor zijn vrijwilligers activiteiten als molenaar op de Molen van Verbeek, maar ook voor zijn vele verenigings- en bestuursactiviteiten in St Odiliënberg.

Molendagen

• Drentse Molendag	27 aug. 2011	Info: www.molensindrenthe.nl
• Friese Molendag	10 sept. 2011	Info: www.friesemolendagen.nl
• Limburgse Molendagen	2 okt. 2011	Info: www.limburgsemolens.nl
• Molendag Noord-Holland zuid	9 okt. 2011	Info: www.smzk.nl
• Molendag Tielerwaard	12 nov. 2011	
• Molendag Lopikerwaard	22 okt. 2011	Info: www.dewindotter.nl
• Molendag Rijnland speciaal voor molenaars	23 okt. 2011	Info: www.rijnlandsemolenstichting.nl

Zilveren molenaar

Het overzicht in het laatste nummer was niet compleet. De heer Toet uit Rijpwetering was in maart ook 25 jaar als vrijwilliger werkzaam.

In de eerste helft van 2011 heeft de examencommissie van "De Hollandsche Molen" weer het examen voor het "Getuigschrift Vrijwillig Molenaar" afgenomen.

Dit gebeurde op 10 molens met in totaal 30 kandidaten. Van deze kandidaten zijn er 25 geslaagd.

Een slagingspercentage van 83%, een mooi resultaat.

Voor het **windmolenaarsexamen** zijn geslaagd:

maandag 4 april 2011,
Molen: De Koker, Wormer
A.C. Hes, Ouddorp
W.M. Mooij, Santpoort-Zuid

vrijdag 8 april 2011,
Molen: Sint Petrus, Roggel
J.M.W. Weerts – van Keijsteren, Venray
R. Simons, Sint-Huibrechts-Lille, België
A.M. Gindera, Duisburg, Duitsland

donderdag 14 april 2011,
Molen: De Pendrechtse molen, Barendrecht
M.R. Leenhouts, Utrecht
P. van Slooten, Pijnacker

dinsdag 19 april 2011,
Molen: De Kerkhovense Molen, Oisterwijk
M.P.L.M. Hollman, 's-Hertogenbosch
W.A.G.M. Coppens, Waalwijk
A.A. van Esch, Berlicum
A.T. Vermeltfoort, Sint Oedenrode

woensdag 27 april 2011,
Molen: De Zwaluw, Oudemolen
J. Cusiël, Groningen
L. van der Mark, Nijetrijne
M.J. Scholtens, Winsum

vrijdag 29 april 2011,
Molen: De Vijf Gebroeders, Heinkenszand
C.J. Vermeule, Middelburg
S.J.P. Nessen, Sas van Gent
M.J. Snel, Fijnaart

donderdag 12 mei 2011,
Molen: De Braakmolen, Goor
M.A.M. Pegge, Denekamp
J.F.H. Oude Luttikhuis, Denekamp

vrijdag 13 mei 2011,
Molen: De Vilsterse Molen, Vilsteren
W. Wassink, Balkbrug
F. Buning, Veenoord

vrijdag 20 mei 2011,
Molen: De Westveense Molen, Woerdense
Verlaat
J.J. Stoop, Weesp
A. Vriend, Soest

Voor het **watermolenaarsexamen** zijn geslaagd:

woensdag 13 april 2011,
Molen: De Witte Water Molen, Arnhem
J.G. Wigger, Tubbergen
P.J.M. Wilmer, Baarlo

Wij wensen jullie proficiat en hopen dat jullie nog lang en met veel plezier op je molen mag draaien en liefst malen. Verder een welgemeend proficiat aan de instructeurs, gastgevend molenaars en alle anderen, die met hun belangeloze inzet en vrije tijd, hieraan bijgedragen hebben.

Het bestuur.

VRIJWILLIG MOLENAAR GEZOCHT

Op korenmolen De Arend in Wouw (1811) is men op zoek naar een vrijwillig molenaar die wil assisteren bij het draaiend houden van de molen. De molen staat in de Akkerstraat in Wouw en is een berg- of beltmolen.

De eigenaar van de molen, de familie Potters, wil de molenbelt beschikbaar stellen als onderkomen voor de plaatselijke heem-

kundekring, maar die heeft niet de deskundigheid om de molen te laten draaien. Er is op dit moment wel een vrijwillig molenaar, maar met een extra molenaar (verplicht volgens de ARBO-regels) zou de molen vaker kunnen draaien.

Voor meer informatie kan men contact opnemen met Ad Potters, Akkerstraat 13 in Wouw (tel. 0165 301 273) na 18.00 uur.

Puntkomma

Rubriek voor reacties of aanvullingen van lezers

Op maandag 4 juli om 14.00 uur vindt in houtzaagmolen Fram in Woltersum de presentatie plaats van het boek Aanbevelingen onderhoud Groninger Molens.

Het handboek is samengesteld door Derk Wieringa in samenwerking met de Commissie Instandhouding en Beheer van het Groninger Molenhuis. Per onderdeel bevat het een opsomming van knelpunten en aanbevelingen. Aan de hand hiervan kan de beheerder de molen met regelmaat inspecteren en wordt het mogelijk gebreken vroegtijdig aan

te pakken. Voor iedere molen is een exemplaar beschikbaar.

Meer informatie is verkrijgbaar bij het Groninger Molenhuis:
info@groningermolenhuis.nl of telefonisch: 050 3130052

Uitgaven van het gilde van vrijwillige molenaars

ten behoeve van de opleiding tot vrijwillig molenaar

HET ENTREEPAKKET

De basiscursus – op enkele hoofdstukken na gereed. Alle overige lesstof wordt in de loop van de tijd nieuw vervaardigd en uitgegeven en zal in de loop van de tijd worden toegezonden. De leden in opleiding dienen dit pakket bij aanmelding aan te schaffen (niet inbegrepen bij de contributie). De prijs bedraagt € 42,50.

UITGAVEN TER VERBREIDING VAN DE KENNIS OVER MOLENS

Informatie XVI – Waarom draaien molens linksom? Waarom helt de bovenas? De tonmolen. Prijs: € 7,50 (incl. porto).

Informatie XIX – Molenaarservaringen J.B. Kaal. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Informatie XXII – Bovenassen. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Mappen voor de basiscursus
Prijs: € 11,00 (incl. porto).

HACCP-Rapport Hygiëncode

Te bestellen via Gilde verzendingen.

Inclusief porto € 30,00.

Exclusief porto € 25,50.

GRATIS UITGAVEN

- Informatiefolders
- Statuten en Huishoudelijk Reglement
- Bladen voor het maalboekje voor leden in opleiding en geslaagde leden
- Examenisen
- Voorbeeld voor een Modelcontract vrijwillig molenaar
- Folder betreffende Gildeverzekeringen

BESTELLEN BIJ HET GILDE

H.P.A. (Hub) van Erve

Hoevense Kanaaldijk 9

5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100, of
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Wetenswaardige literatuur

Onderstaande literatuur is te bestellen op de erbij vermelde adressen. Vergeet niet daarbij uw naam- en adresgegevens te vermelden.

Molens. De nieuwe Stokhuyzen.

Waanders 2007, 240 blz, Prijs € 22,50. Herziene editie. Weidemolen, torenmolen, monniksmolen, wipstellingmolen: geen molentype of F. Stokhuyzen (1890-1976) traceerde de geschiedenis, techniek, functie, locatie etc. Een standaardwerk.

Opleiding Watermolenaar (Poldermolens)

Door: Ing. J. den Besten.

Te bestellen door overmaking van € 23,00 (incl. porto) op girorekening 139754 t.n.v. J. den Besten te Loenen aan de Vecht.

Over molens der fam. Honig

Door: P. Boorsma. Prijs € 10,00 (incl. porto). Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Lesbrieven Basisonderwijs

Lesbrief Poldermolen compl. Prijs € 7,50.
Lesbrief Korenmolen compl. Prijs € 7,50.
Lesbrief Watermolen compl. Prijs € 7,50.
Deze lesbrieven zijn bedoeld voor leerlingen van de hoogste klassen van het basisonderwijs of de laagste klassen van het voortgezet onderwijs. De lesbrieven omvatten de lesbrief

zelf voor de leerlingen, een docentenhandleiding en een werkblad.

Pellen van gerst tot gort

Lesbrief voor molenaars.

Uitgave van Stichting Groninger Molens, Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen.

Prijs € 6,00 (excl. porto).

Werking van de pelmolen

Door: P.H. Havik.

Facsimile handschrift € 15,00 (incl. porto).

CD-rom met transcriptie handschrift en lijst met Zaanse en Groningse termen, € 5,50 (incl. porto). Boekje + CD-rom € 20,00 (incl. porto). Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Zingende Stenen

Door: D.J. Abelskamp. Prijs: € 21,00 (incl. porto). Dit boek is te bestellen via de Website van het Gilde (www.vrijwilligemolenaars.nl) of bij Hub van Erve (zie hierboven).

Wiekssystemen voor polder- en industrie-molens

Door: G. Pouw. Te bestellen door overmaking van € 11,50 (incl. porto) op rek. nr. 55.44.45.050 t.n.v. G. Pouw, Naarden o.v.v. uw eigen naam en adresgegevens!

MEESTERMOLENAAR

Sonsbeek

De Witte Watermolen (vanaf 1281) aan de Jansbeek in Arnhem staat in een bijzonder park. De Jansbeek wordt geboren bij de spreng naast Huize Zypendaal. Een van de landgoederen op het heuvelachtige gebied rond Arnhem waarop adellijke grootgrondbezitters waren neerstreken en rond hun huizen parken lieten aanleggen in Engelse landschapsstijl met watervallen, vijvers en andere verfraaiingen. Gedurende vele eeuwen was de Jansbeek buiten de stadsmuren het "industrieterrein" van Arnhem met een zevental molens met verschillende functies langs de beek. Ook in de stad herinneren straatnamen (Beekstraat en de Bovenbeekstraat) aan molens langs de beek die door de stad stroomde.

De Witte Watermolen functioneert nog steeds als korenmolen. Bij het naastgelegen watermuseum herinnert alleen een verwaarloosd waterrad aan de oorspronkelijke functie van het gebouw. Het erin gevestigde Watermuseum onwaardig! Beekopwaarts herinnert de grote waterval aan een plek waar ook een van de molens heeft gestaan. Zo'n 40 / 50 jaar geleden lag tussen De Witte Molen en het museum een forellenkwekerij. In de beek bij de Witte Molen speelden na WO II kinderen met hun bootjes en klompen met zeilen. Als er vuurwerk was in Sonsbeek hoorde je aan de Sonsbeekweg en de Zypendaalseweg tot aan de Witte Molen het "Oh en Ah". Eens in de vijf jaar is er tegenwoordig in Sonsbeek de beeldtentoonstelling "Sonsbeek buiten de perken". In een vijver die ooit diende als bekken ten dienste van een watermolen kun je dan bijvoorbeeld waterspuwende dictators aantreffen.

Waar de molens stonden herinneren nu betonnen palen met een bordje aan het industriële verleden van dit aantrekkelijke deel van Arnhem waar het aangenaam wandelen is.

Tekst en foto's

Huib van Est

De oude foto's zijn archiefphoto's

©2011 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Niets uit deze uitgave mag worden veeleuvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Sonsbeek. De Witte Watermolen.

